

Guia de Turisme Ornitològic

Catalunya **és** natura

LLEGENDA

SÍMBOLS

Centre d'informació

Observatori d'ocells

Itinerari

HÀBITATS

Aiguamolls

Arrossars

Boscos

Bosquines i prats

Cultius

Cultius herbacis

Espais oberts, roques

Pastures

Platges i dunes

R Resident
N Nidificant
M Migrant
H Hivernant

******** Molt abundant
******* Abundant
****** Comú
***** Escàs

CATALUNYA

Guia de turisme ornitològic

 Generalitat
de Catalunya

Consorci Turisme de Catalunya
Departament d'Innovació, Universitats i Empresa

Contingut

Observar ocells i descobrir un país	4
---	---

Aiguamolls

Delta de l'Ebre	6
Aiguamolls de l'Empordà	12
Estany d'Ivars	17

Paisatges mediterranis

Els Ports	22
Cap de Creus	26
Montserrat	30

Pirineus i Prepirineus

Aigüestortes i Estany de Sant Maurici	34
Cadi-Moixeró	40
Mont-rebei i la Terreta	46
Vall de Núria	51

Entorns metropolitans

Delta del Llobregat (Barcelona)	55
---------------------------------------	----

Llistat terminològic d'espècies	61
---------------------------------------	----

Codi ètic de l'observador d'ocells	63
--	----

Altres zones i espais naturals	64
--------------------------------------	----

Informació d'interès	66
----------------------------	----

Observar ocells i descobrir un país

Catalunya és un país de petites dimensions però amb una diversitat geogràfica sorprenent. Situat entre els Pirineus i la mar Mediterrània, forma un triangle al nord-est de la península Ibèrica i ocupa una superfície d'uns 32.000 km². Amb poc més de set milions d'habitants, Catalunya, que representa el sector biogeogràfic més variat de la península Ibèrica, és avui un país plenament inserit en la modernitat europea que alhora es manté fidel a la seva història i a la seva llengua i cultura pròpies.

Compendi d'hàbitats molt diferents

En un radi d'uns 200 km al voltant de la capital, Barcelona, hi trobem tot un compendi d'hàbitats ben diferents entre si: aiguamolls costaners, boscos caducifolis i de coníferes en ambients subalpins als Pirineus, zones estèpiques a l'interior, i brolles i màquia mediterrània al litoral i prelitoral. Així, en un territori de distàncies molt fàcils d'assolir, s'aplega una gran diversitat d'ambients amb una vasta varietat d'avifauna. A més, gràcies a la seva situació estratègica, Catalunya es troba en les rutes de migració i, a la primavera i a la tardor, esdevé una zona d'acollida de moltes espècies de pas interessants, així com també de

les espècies nidificants que no arriben al nord o al centre d'Europa i d'hivernants que hi troben recer.

Gran varietat d'espècies

La confluència a Catalunya de les dues grans regions biogeogràfiques europees, l'eurosiberiana i la mediterrània, comporta una varietat notable d'espècies de flora i fauna que s'incrementa per la presència del litoral marítim i dels Pirineus.

El total d'espècies d'ocells observades a Catalunya és de 395, de les quals 232 són nidificants. Els rècords europeus en les últimes quatre edicions de la marató ornitològica –que a Espanya organitza anualment SEO/BirdLife– s'han obtingut a Catalunya, l'única contrada europea amb més de 200 espècies identificades en 24 hores.

Catalunya acull la colònia de gaviña corsa més important del món i és també una de les millors zones d'Europa per observar algunes espècies, gràcies a què l'accés a les àrees d'observació no és complicat. Algunes d'aquestes espècies són: el trenca-lòs, el sisó, l'àguila cuabarrada, la trenca, el pela-roques, el pardal d'ala blanca i la llucareta. Durant l'hivern, a les costes catalanes s'alimenta una fracció molt important de la població

mundial de la baldriga balear, especialment entre el delta del Llobregat i el delta de l'Ebre.

Tots aquests factors, juntament amb l'excel·lent xarxa viària, la comoditat de les comunicacions aèries amb els aeroports internacionals de Barcelona, Girona-Costa Brava i Reus-Costa Daurada, fan de Catalunya una destinació molt atractiva per a l'ornitòleg estranger, per la facilitat de veure molta varietat d'ocells amb relativa facilitat i rapidesa.

Un patrimoni cultural per conèixer

A més de la riquesa en fauna, flora i paisatge, Catalunya té un patrimoni cultural que atreu visitants de tot el món. Algunes de les traces del llarg recorregut que ha fet la Catalunya d'avui formen part del Patrimoni de la Humanitat declarat per la UNESCO: les pintures rupestres de l'arc mediterrani (jaciments d'Ulldecona, Montblanc i El Cogul); les restes arqueològiques d'Empúries; la Tarragona romana; les esglésies romàniques de la Vall de Boí; el monestir cisterenc de Poblet; el Palau de la Música Catalana i l'Hospital de Sant Pau, de l'arquitecte modernista Domènech i Montaner a Barcelona; sis de les obres de Gaudí (La Pedrera, el Palau Güell, la Casa Batlló, la Casa Vicens, i la façana del naixement i la cripta de la Sagrada Família); i la Patum de Berga, patrimoni oral i immaterial de la Humanitat. Es tracta d'un patrimoni universal que es completa amb l'obra de molts altres artistes com ara Dalí, Miró, Picasso o Tàpies.

La gastronomia, un valor afegit

El prestigi de la gastronomia catalana s'ha assolit amb la combinació de la cuina tradicional i la cuina més innovadora. Així, a més de gaudir de la saludable dieta mediterrània, arrelada en la saviesa i la tradició populars, podem tastar els plats de cuiners

Mirador al Parc Natural del Delta de l'Ebre

© R. López-Monné

Principals zones d'interès ornitològic

d'avantguarda de renom internacional.

La diversitat del paisatge marca la riquesa i la varietat dels tipus de cuina: la de muntanya i la de l'interior –amb predomini de carn i embotits, derivats lactis i productes de l'hort i del corral, caça i bolets– i la cuina marinera –amb peix i marisc, acompanyats sovint d'arròs, verdures i herbes–.

Els vins catalans, hereus de l'antiquíssim conreu de la vinya estès arreu del país, són d'una gran qualitat, reconeguda amb onze denomi-

nacions d'origen (D.O.): Penedès, Tarragona, Terra Alta, Conca de Barberà, Costers del Segre, Empordà-Costa Brava, Priorat, Alella, Pla de Bages, Montsant i Catalunya. El cava (D.O.), vi escumós produït amb el mètode *champenoise* que s'elabora principalment a la comarca del Penedès, és un dels primers productes d'exportació.

Els *birdwatchers* són amants de la natura que viatgen arreu del món amb una motivació principal: observar ocells i veure rareses. Catalunya no

només garanteix sobradament aquesta possibilitat, sinó que a més a més us convida a descobrir un país i gaudir de la seva cultura, la seva cuina i la seva gent.

Sereu molt benvinguts!

Delta de l'Ebre

el paradís ornitològic de Catalunya

El delta de l'Ebre és un dels millors indrets d'Europa per observar ocells. Es tracta d'una de les principals zones humides de la Mediterrània occidental i presenta una gran diversitat biològica per la confluència de les aigües marina, fluvial i subterrània. El Parc Natural del Delta de l'Ebre disposa de les instal·lacions i els serveis idonis per conèixer una avifauna molt notable tant per la quantitat com per la diversitat d'aus que s'hi troben.

Vista aèria del Delta

© M. Cebolla

Aquesta gran plana deltaica de 320 km², on el riu Ebre es ramifica i desemboca al mar, és la zona humida més important de Catalunya i una de les àrees fonamentals de la Mediterrània.

El paisatge totalment pla del Delta, presidit de lluny per les muntanyes imponents dels Ports, té una forta personalitat. A la part interior, hi tro-

bem extensos arrossars, amb un aspecte que varia segons les estacions (terrosos a l'hivern, inundats d'aigua a la primavera, i verds a l'estiu). L'àrea propera al mar és formada per grans llacunes i maresmes, dunes i sorrells, amb petits retalls de boscos de ribera als marges del riu.

L'interès naturalístic i ornitològic del delta de l'Ebre té renom interna-

cional. Aquí hi ha, per exemple, la colònia de cria de gavina corsa més gran del món, una de les poblacions més importants de repicatalons de la subespècie mediterrània *witherbyi*, o la segona colònia més gran a la península Ibèrica de flamencs i de cànions reials.

Gavina corsa

© M. Cebolla

Quan anar-hi

Al delta de l'Ebre es pot observar una gran varietat d'ocells en qualsevol temporada de l'any. A l'estiu i a la primavera hi nidifiquen molts ocells aquàtics. A la primavera i a la tardor el Delta acull un gran nombre d'espècies migratòries. A finals de la tardor arriben molt ocells hivernants, sobretot ànecs, corbs marins i limícoles, que formen concentracions de milers d'individus.

Primavera

Al mes d'abril hi ha encara la possibilitat de veure la baldriga balear, especialment a la platja de l'Alfaceda o a la barra del Trabucador. El bitó és visible al capvespre per la llacuna del Canal Vell, a Riet Vell o entre l'Alfaceda i Buda —especialment des del mirador— i també als voltants del mirador del Pont del Través. Des d'aquest observatori es veuen, als inicis de la primavera, concentracions importants d'ànecs, sobretot xibec, i també ardeïds.

Ja ben entrat l'abril i durant el maig, els martinets menuts són fàcils

de veure als canyissars del Canal Vell, i a l'Encanyissada, així com molt sovint en els canals amb canyís a la vora —un lloc molt bo per observar-los és, per exemple, el carril bici que passa per la part occidental i nord de la Tancada—. Altres ardeïds com el martinet de nit, el martinet ros, el martinet blanc o l'agró roig són fàcils de veure en qualsevol punt. L'agró blanc, que avui dia presenta una població nidificant d'unes desenes de parelles, i que a la primavera compta encara amb més d'un centenar d'ocells escampats per tot el Delta, és especialment abundant a Buda i al Garxal, encara que també es pot observar en altres punts del Delta. També cal esmentar que s'hi troben regularment exemplars de martinet dels esculls o híbrids entre martinet blanc i dels esculls, un o dos exemplars anualment, normalment als entorns de la Tancada, o entre aquesta i el Trabucador. Altres espècies que es troben normalment són el becplaner, les cigonyes en migració, el capó reial —entre Buda i l'Alfaceda— i els flamencs.

Entre els rapinyaires de més interès hi ha l'esperver cendrós als voltants dels erms de Casablanca, o, en

qualsevol punt, l'àguila marcenca o el milà negre en migració.

Als arrossars i a les vores de les llacunes, hi ha polles pintades i, més rarament, rascletons i rasclets. La polla blava és abundant sobretot a Buda, al Canal Vell, a Riet Vell i a l'Encanyissada, on es pot veure amb facilitat a la tarda. Els últims anys hi ha hagut una presència regular de fotja banyuda, provinent dels projectes de reintroducció a València —un bon lloc per mirar de trobar-la és la llacuna de

OCCELLS DESTACABLES

Baldriga balear (H)**
 Martinet menut (N)**
 Martinet ros (N)**
 Agró roig (N)**
 Polla blava (R)***
 Gavina corsa (M)****
 Xatrac bengalí (M)*
 Siboc (M)**
 Boscaler comú (N)**
 Boscarla mostatxada (H)*

Canal Vell o el mirador del Pont del Través—.

Entre els limícolcs hi ha espècies comunes a tot el Delta com el bec d'alena, el cames llargues, la perdiu de mar—la carretera dels erms de la Tancada o el Nen Perdut a prop de Riumar són llocs adients per observar-la—, el territ de Temminck als arrossars inundats de qualsevol punt del Delta i la siseta al Garxal o al Goleró.

Altres espècies que es troben regularment com a accidentals són el territ pectoral als arrossars o al Gole-

ró, el territ becadell a les badies, i la siseta cendrosa al Goleró.

Les gavines cabplanca i corsa són comunes a tot el Delta. Podreu veure amb facilitat la primera al Goleró o al Trabucador, i la segona tant a les platges com als arrossars inundats. Entre els xatrac, hi ha gran nombre d'espècies comunes que tenen concentracions al Fangar: curroc, xatrac beclarg, xatrac comú o xatrac menut. Regularment s'hi observen una o dues parelles de xatrac bengalí que nidifiquen des de fa anys al Fangar i que es poden veure amb sort al mes de

maig i durant l'estiu. Per tot el Delta és fàcil observar fumarells carablanes, especialment als canals i als arrossars.

Els xots són abundants als arbres de l'Ebre i a les urbanitzacions com Riumar o Els Eucaliptus, així com les òlibes, que es poden veure amb certa facilitat fent recorreguts nocturns en cobe—gairebé assegurada de nit a la sortida de Sant Jaume d'Enveja cap al Migjorn, o en alguns pobles com Deltebre o Poblenou del Delta, on no és difícil veure-les sobrevolar les teulades a la nit—. Es veuen també fàcil-

ment els sibocs al capvespre i a la nit, a la carretera que va des de l'Am-polla cap a la platja de la Marquesa, o a la carretera de terra del Camí de l'Inglés entre Amposta i Sant Carles de la Ràpita.

Entre els passeriformes, hi nidifi-quen la terrorola rogenca i la terre-rola vulgar, fàcils de veure al Garxal o als erms de la Tancada, el rossi-nyol bord a la ribera del riu o a les Olles, el trist i el boscaler comú al Canal Vell o des del mirador del Pont del Través. També s'observen el bal-quer, el tallarol capnegre, a les zo-nes arbrades amb fruiters i matolls, el teixidor en qualsevol zona amb arbres i l'estornell negre. Com a mi-gradors trobareu l'oreneta cua-ro-genca en qualsevol punt del Delta, el trobat, la piula gola-roja i el còlit ros als erms de la Tancada, la bosqueta vulgar, el tallarol de garriga i el cap-sigrany.

Tardor

A banda de les espècies ja esmenta-des per a la primavera, a la tardor hi ha major possibilitat de trobar migra-dors en alguns punts. Cal destacar entre els limícoles les concentracions que es poden trobar al Goleró i a la badia del Fangar, així com al Garxal. Hi ha un major nombre de gavians i xatracs després que els juvenils es dispersin per tot el Delta, de manera

Boscaler comú

© O. Alaman

que entre l'agost i l'octubre hi ha pos-sibilitats de trobar-ne totes les espè-cies per totes les platges del Delta. Tanmateix, la platja del far del Fangar i els seus voltants, a peu, ofereixen la possibilitat de trobar tots els xatracs i la pràctica totalitat dels gavians. De nit és encara més fàcil observar el si-boc als mateixos camins que a la pri-mavera.

De passeriformes, hi ha la possi-bilitat de trobar-ne bones quantitats, i

de moltes espècies, als erms de la Tancada, a les zones amb matolls i arbres en qualsevol punt dels arros-sars, i a les urbanitzacions com Ri-u-mar o Els Eucaliptus. També es pot trobar fàcilment la cotxa blava en els canals i a les vores de les llacunes.

Pel que fa als accidentals, la tar-dor és un bon moment per trobar li-mícoles divagants, dels quals hi ha citacions de corriol de Leschenault, daurada petita americana i daurada petita del Pacífic, gamba groga peti-ta, o xivitona maculada.

Hivern

A més de les espècies comunes a Europa, cal destacar la presència re-gular de piula grossa —entre un i qua-tre ocells des del 2001 als erms de la Tancada—, així com dels nombrosos grassets de muntanya per tot el Del-ta, o la presència regular de martinet menut, martinet ros, xots —a Buda i a les zones arbrades del Delta—, calà-bria grossa, àguila calçada, cotxa bla-va, boscarla mostaxuda —un bon lloc per observar-la són les zones inun-dades amb canyís i la plataforma de fusta per a caminants de Les Olles—, i tallareta cuallarga a les zones amb

Arrossars

© M. Cebolla

salicòrnia o matolls, per exemple al Goleró. Un lloc adequat per gaudir de les grans concentracions d'ànecs és el mirador del Pont del Travès, o la badia dels Alfacs.

Zones properes amb espècies addicionals

Si us hi quedeu uns quants dies, és molt recomanable que considereu anar a les zones de muntanya properes al Delta, on podeu trobar àguila cuabarrada, merla blava, tallarol emmascarat i gratapalles. També val molt la pena que us apropieu al port pesquer de l'Ametlla de Mar: a la tarda, quan tornen els vaixells de pesca, s'hi concentren molts gavians i baldrigues balears i mediterrànies.

Recomanacions

- A l'estiu i a la tarda cal protegir-se dels mosquits i a l'estiu cal protecció solar.
- Donada la complexitat de la xarxa viària, és aconsellable proveir-se d'un mapa als centres d'informació.
- Amb cotxe, cal conduir amb prudència per evitar la col·lisió amb els animals.

Aqüeducte romà de Tarragona

© J.M. Borrero

- Alguns trams poden ser intransitables ja que després de les tempestes queden inundats.
- Les zones protegides tenen una reglamentació especial.

Descobrir la zona

Les **Terres de l'Ebre** són la part més meridional de Catalunya i el riu ha estat sempre l'eix vertebrador de la seva història, la seva cultura i la seva economia. Aquí van arrelar les civilit-

zacions dels ibers, els romans i els àrabs. No és estrany, doncs, que del pas i la fusió de tots aquests pobles n'hagi quedat un patrimoni i un llegat cultural importantíssims. Us recomanem alguns dels llocs que val la pena conèixer en aquesta zona.

Si us atrauen les restes històriques no us podeu perdre el conjunt arqueològic de l'antiga **Tarraco romana** a la ciutat de **Tarragona**, declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

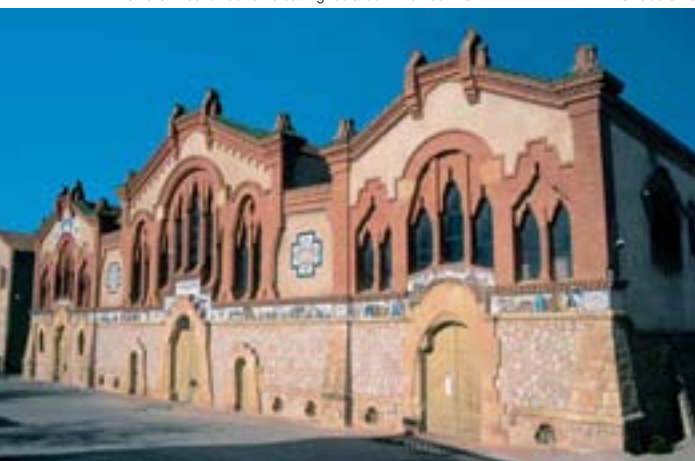
La capital del Delta, **Tortosa**, té un nucli gòtic i renaixentista molt notable. Si hi aneu durant la segona quinzena de juliol podreu viure la **Festa del Renaixement**, en la qual s'impliquen prop de 4.000 persones per rememorar l'esplendor del passat.

La ciutat de **Reus**, de llarga tradició comercial i gran dinamisme econòmic, conserva un patrimoni modernista excepcional obra de l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, com ara l'Institut Pere Mata i la Casa Navàs. En el nou **Centre Gaudí** de Reus podreu conèixer també l'obra d'un altre arquitecte universal, Antoni Gaudí, un dels seus fills més il·lustres.

A l'interior podem seguir la **Ruta del Cister** i visitar els monestirs de **Santes Creus** i el de **Poblet**, aquest darrer també declarat Patrimoni de la

Molí d'oli i celler del Sindicat Agrícola del Pinell de Brai

© Georama

Com arribar-hi

El delta de l'Ebre és a 79 km de l'aeroport Reus-Costa Daurada i a 174 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

 Autopista AP-7 Barcelona-València.

Sortida 39 (l'Ampolla-El Perelló), per a l'hemidelta nord. Sortides 40 (l'Aldea) o 41 (Amposta), per a l'hemidelta sud.

 La companyia HIFE (Tel. 902 119 814) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Tortosa. Des de Tortosa, enllaç amb els autobusos de la mateixa companyia que van fins als diferents pobles del Delta.

 Línia Ca1 de RENFE (Barcelona-Tarragona-Tortosa). Des de Tortosa, cal vehicle propi o agafar l'autobús d'HIFE.

Equipaments i serveis

Al Parc Natural del Delta de l'Ebre hi ha 8 aguaites i 8 miradors de lliure accés. Hi ha també 5 aguaites i 2 miradors, no públics, però a dins del Parc Natural.

 L'Ecomuseu de Deltebre és accessible per a persones amb cadira de rodes i està adaptat per a les persones cegues. La majoria dels itineraris senyalitzats són practicables i hi ha rampes en alguns punts d'observació.

 A l'hemidelta nord:

Ecomuseu. Centre d'Informació

c/ Doctor Martí Buera, 22

43580 Deltebre

Tel. 977 489 679

Horari: Obert tot l'any de dilluns a dissabte de 10 a 14 h i de 15 a 19 h. Diumenges i festius de 10 a 14 h.

Al costat mateix de l'Ecomuseu hi ha el centre d'educació ambiental i el **centre de documentació**, aquest últim obert de dilluns a divendres de 9 a 14 h.

 A l'hemidelta sud:

Casa de Fusta. Centre d'Informació i Museu Ornitològic

Partida de la Cuixota

43870 Poblenou del Delta (Amposta)

Tel. 977 261 022

Horari: Obert tot l'any de dilluns a dissabte de 10 a 14 h i de 15 a 19 h. Diumenges i festius de 10 a 14 h.

La Casa de Fusta, situada al costat de la Llacuna de l'Encanyissada, és una construcció emblemàtica del delta de l'Ebre. En el museu s'exposa una col·lecció molt notable de l'avifauna local.

pndeltaebre.dmah@gencat.net

www.parcscatalunya.net

Reserva Natural de Riet Vell

Tel. 616 290 246

www.rietvell.org

La Reserva Natural de Riet Vell és un projecte de desenvolupament sostenible que SEO/BirdLife desenvolupa al delta de l'Ebre. S'hi fan programes de recerca, conservació, difusió i educació ambiental. És obert tot l'any.

Picampall. Associació Ornitològica de les Terres de l'Ebre

Tel. 661 167 951

www.picampall.org

- En els centres d'informació s'ofereixen serveis de guia per conèixer el Delta i observar les aus.

Humanitat, i encara amb una activa comunitat de monjos benedictins.

Les comarques del **Priorat** i la **Terra Alta**, amb una agricultura de secà centrada tradicionalment en la vinya, són opcions quasi obligades per als

amants dels **bons vins**. Les seves **D.O.** són reconegudes internacionalment per l'alta qualitat d'uns vins amb molt de cos i alta graduació.

La **Costa Daurada**, amb aigües de poca fondària i grans extensions

d'arena fina i daurada —d'aquí li ve el nom—, té nuclis turístics molt concorreguts, com Salou, que té a més el famós parc temàtic de Port Aventura just al costat, un al·licient afegit per a aquells que viatgin amb la família.

Aiguamolls de l'Empordà

grans facilitats per al *birdwatching*

El Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà disposa d'unes de les millors instal·lacions de la península Ibèrica per observar ocells: itineraris dissenyats en diferents ambients, aguait, miradors, i informació ornitològica actualitzada diàriament i disponible al centre d'informació del Parc. En una extensió no gaire gran hi ha diversos ambients a tocar els uns dels altres: maresmes amb joncar o canyissar, salicornars, llacunes d'aigua dolça, boscos de ribera, pastures, brolla mediterrània, platges i badies somes, i antics camps d'arròs avui transformats en pastures humides. La situació geogràfica de la zona fa que els dies de forta migració hi hagi una gran quantitat d'espècies i individus, especialment de passeriformes.

Panoràmica general

© J. Bas

El relleu, pràcticament pla, ha facilitat el traçat d'uns itineraris còmodes i accessibles per a qualsevol observador. Els recorreguts se situen al voltant de llacunes litorals, que es troben envoltades de canyissars, maresmes, i boscos de ribera i, en alguns llocs, a zones obertes amb

vegetació de molt poca alçada. Als voltants del Parc hi ha serres mediterrànies amb boscos oberts d'alzina surera i matollar, amb espècies nidificants no presents al Parc mateix.

En un espai força reduït podreu, doncs, veure una gran diversitat

d'espècies. A més, és també un dels pocs llocs de la península Ibèrica on es poden veure espècies com la baldriga mediterrània i balear, el rascletó, la piula gola-roja i el falcó cama-roig.

Quan anar-hi

Us aconsellem especialment visitar aquests aiguamolls durant els passos migratoris: abril-maig i setembre-novembre. Durant l'hivern també hi ha una concentració remarcable d'ànecs, amb grups d'oques, flamencs o grus, puntualment, a les llacunes.

Primavera

Durant l'abril teniu la possibilitat de veure els primer migradors alhora que els darrers hivernants. Per aquesta raó podreu observar la baldriga balear i la baldriga mediterrània —des de la platja de Castelló d'Empúries— o baldrigues cendroses i ocells de tempesta, si feu coincidir la visita amb les sortides en vaixell que periòdicament es fan des del port de Roses. Els bitons encara es troben per l'itinerari del Matar, al mateix temps que els que nidifiquen ja canten a l'estany de Palau. L'agró roig i el martinet de nit es poden veure arreu del Parc. Les cigonyes, una de les atraccions de la zona, es troben ja nidificant, i els seus sons se senten des del mateix Cortalet, el centre d'informació del Parc. Alhora podreu trobar també la cigonya negra, un migrador escàs però regular. El capó reial és present des de finals de l'hivern i pot formar concentracions d'unes desenes en alguns punts com l'estany de Palau. Encara hi ha concentracions d'ànecs, especialment xarxets, xarrasclets, ànecs cullerots, i ànecs collverds, amb exemplars aïllats de xibec, visibles des de l'aguait del Cortalet i els aguaits propers de l'itinerari cap a la platja.

Entre finals de març i durant l'abril, cada any s'observen algunes arpelles pàl·lides russes. Podeu comptar també amb la presència regular de la polla pintada —força freqüent—, del rascletó —uns quants exemplars cada any— i més irregularment, del rasclet. La polla blava, resident, és força abundant —un lloc molt bo per observar-la és al Matar—. A més, és interessant examinar amb cura els mateixos prats inundats del Matar, on veureu territs de Temminck

Rascletó

© J. Sagardía

i sisetes, entre d'altres limícoles, així com la zona dels prats de Can Comes, on es poden veure torlits. Al bosc de ribera que envolta els canals podreu trobar el picot garser petit, un nidificant localitzat, i sentir el xot, fins i tot de dia. Alguns anys es pot veure el cucut reial nidificant en nius de garsa a la pineda de les Torroelles. També podreu contemplar orenetes cua-rogenques des de qualsevol punt, quan hi hagi pas d'hirundinids. Rossinyols bords, tallarols capnegres i trists són comuns per tots els ambients habituals.

Al maig trobareu la piula gola-roja al Matar, el falcó cama-roig i el gaig blau pels voltants de Vilaüti, i el fumarel·l alblanc en qualsevol punt.

Cal remarcar que pels voltants del Parc, a la zona de Garriguella-Delfià, s'han anat produint observacions regulars d'esperver d'espàtles negres, a la primavera i l'estiu, i gairebé cada any s'hi troba algun limícola divagant, la cuereta citrina, o el papamosques de collar.

Tardor

A banda de les espècies ja esmentades per a la primavera, a la tardor hi ha major possibilitat de trobar migradors en alguns punts. La presència de territ pectoral és gairebé anual, amb una o dues citacions com a mínim, especialment al Matar. Els grups

OCells DESTACABLES

Baldriga mediterrània (H)*
 Baldriga balear (H)**
 Bitó comú (R)*
 Agró roig (N)**
 Falcó cama-roig (M)*
 Polla blava (R)**
 Gaig blau (N)*
 Piula gola-roja (M)*
 Boscarla mostaxuda (H)*
 Mallerenga de bigotis (H)*

familiars de perdiu roja són molt fàcils de trobar pels conreus entre Castelló d'Empúries i Vilaüti. De passeriformes en podeu trobar moltes espècies els dies de fort pas, tant al bosc de ribera de l'itinerari del Cortalet, com a les suredes dels voltants de Vilaüti o Mornau.

Hivern

A més de les espècies comunes a Europa, cal destacar la presència regular de piula grossa, un o dos ocells, als prats de Can Comes i a les zones obertes dels voltants, i la presència irregular de la calàbria grossa a la badia de Roses. Així mateix és el millor moment per veure boscarla mostaxuda, i mallerenga de bigotis, especialment a la zona de l'estany de Palau. Altres espècies més fàcils de trobar són les àguiles calçades, els immadurs d'àguila cuabarrada, que alguns hiverns es queden a la Rogera i voltants, o els nombrosos grassets de muntanya, comuns a tot arreu i fàcils d'observar al Matar. Hi ha, també, bones concentracions d'ànecs en algunes llacunes —el Cortalet és un lloc molt indicat per contemplar-les—,

així com un bon nombre de baldrigues balears, barrejades amb alguns exemplars de baldriga mediterrània, així com calàbria agulla i gavot, a les platges de Castelló i la badia de Roses.

Zones properes amb espècies addicionals

Pels visitants que estigueu uns quants dies a la zona, és molt recomanable que considereu anar a la serra de l'Albera, propera al Parc, on podeu trobar espècies com l'àguila marcenca, el trobat, el còlit ros, el tallarol em-

Baldriga mediterrània

© J. Bécares

Com arribar-hi

Els Aiguamolls són a 61 km de l'aeroport Girona-Costa Brava i a 147 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-7 Barcelona-La Jonquera. Sortida 4 (Figueres). Carretera en direcció a Roses fins a Castelló d'Empúries.

🚌 La companyia Sarfa (Tel. 902 302 025) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Figueres. Des de Figueres, enllaça amb la línia de la mateixa companyia que va fins a Castelló d'Empúries. El centre d'informació El Cortalet és a 2 km del poble.

🚆 Línia Ca2 de RENFE (Barcelona-Girona-Figueres-Portbou). Des de Figueres, cal vehicle propi o agafar l'autobús de Sarfa.

Equipaments i serveis

Al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà hi ha 14 aguaitis i 5 miradors.

🗺️ Hi ha diversos aguaitis adaptats i cadires de rodes disponibles al Cortalet. El centre d'informació i les exposicions permanents són totalment accessibles.

📍 Centre d'Informació El Cortalet

Ctra. de Sant Pere Pescador a Castelló d'Empúries, km 13

17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 454 222

Horari: obert tot l'any de 9.30 a 14 h i de 16.30 a 19 h.

pnaiguamolls.dmah@gencat.net

www.parcscdecatalunya.net

• Al Cortalet trobareu un centre de documentació, exposicions temporals i permanents i un servei de guies. Al Parc hi ha un itinerari senyalitzat per a bicicletes.

mascarat i la tallareta cuallarga, l'hortolà, el gratapalles i el sit negre.

Recomanacions

- A l'estiu i a la tardor cal protegir-se dels mosquits.
- Els grups una mica grans o amb necessitats especials són pregats de contactar prèviament amb el Parc.

Descobrir la zona

Els Aiguamolls de l'Empordà són molt a prop d'una altra zona d'interès ornitològic, el Parc Natural del Cap de Creus. De fet, aquestes dues àrees són a la mateixa comarca costanera del litoral català més septentrional, l'Alt Empordà, més coneguda pel nom de **Costa Brava**. El qualificatiu de «brava» al·ludeix als abruptes penya-segats que s'endinsen en el mar com a guardians de les petites cales, tot i que també hi ha trams, com el golf de **Roses** o la llarga platja de **Pals**, en què la morfologia de la costa és molt més reposada.

La Costa Brava va ser pionera en el turisme des que els primers artistes la van descobrir a principis del segle XX, i la burgesia barcelonina l'es-

collís com a lloc de segona residència. Les infraestructures i els serveis turístics estan molt desenvolupats i s'han convertit en un dels pilars de l'economia local.

A pocs quilòmetres al sud dels Aiguamolls, en el terme municipal de L'Escala, hi ha l'extraordinari **jaciment arqueològic d'Empúries**. Fou en aquesta platja on fa més de 2.500 anys arribaren els primers navegants grecs a la península Ibèrica, per acabar-hi fundant la colònia d'*Emporion* —«mercat» en grec—, que més tard es convertiria en l'*Emporiae* romana. En aquest enclavament privilegiat davant la Mediterrània es va iniciar, doncs, la civilització hel·lènica i romana de la Península. Gaudiu del recorregut per aquest parc arqueològic, que està curosament senyalitzat i els serveis d'acollida i d'informació són immillorables.

Una visita a la ciutat de **Girona** és igualment recomanable. Passejar pel casc antic, el barri de la Catedral i el **Call jueu** és una experiència que no us podeu perdre. Els carrers antics, molt ben conservats, són plens de petits comerços de qualitat, galeries d'art o estudis d'artistes.

Les manifestacions culturals a la Costa Brava i a altres poblacions del rerepaís inclouen **festivals de música** de renom internacional, com ara

el de Cap Roig, el de la Porta Ferrada de Sant Feliu de Guíxols, el de Torroella de Montgrí o el de Peralada, entre molts altres.

Com a totes les comarques costaneres, la cuina marinera i del peix és un atractiu local afegit que cal assaborir. El **suquet de peix**, la caldereta de llagosta o els arrossos en totes les seves varietats són alguns dels plats impregnats del millor sabor de la Mediterrània.

Estany d'Ivars

espècies de zones humides i de secans

L'Estany d'Ivars i Vila-sana es troba al bell mig de la plana cerealista de Lleida. Es tracta d'una llacuna recuperada artificialment fa pocs anys, on trobareu una representació d'espècies de zones humides del sud d'Europa. Al mateix temps, als voltants de la llacuna, o a pocs quilòmetres, hi ha espècies de zones estèpiques, que, a Europa, són presents gairebé només a la península Ibèrica. La combinació dels dos factors fa que en aquest indret es puguin observar un elevat nombre d'espècies en poc temps.

Panoràmica general

© J.Bas

La llacuna és una conca endorreica d'uns dos quilòmetres de llarg per gairebé un d'amplada al mig de la qual hi ha força vegetació palustre com canyissar, jonqueres, i algunes illetes amb arbres. L'itinerari que l'envolta compta amb tres aguaites i un mirador. Fora de la llacuna, trobem cultius de regadiu i de secà, que acullen es-

pècies pròpies d'aquests ambients. A 7 km es troba el secà de Belianes, on hi ha una representació excel·lent dels ecosistemes estèpics de secà, amb una flora autòctona de gran interès.

A l'Estany hi ha algunes espècies aquàtiques interessants que, tot i que s'hi troben en poca quantitat, són fàcilment observables i únicament n'hi

ha al sud d'Europa. És recomanable complementar la visita a la llacuna amb la del secà de Belianes, on veureu un conjunt d'espècies estèpiques de gran interès per la seva escassetat a Europa.

Quan anar-hi

És interessant anar-hi especialment a l'època de migració, ben avançada la primavera, així com a la tardor. A l'estiu val la pena combinar la visita amb l'anada al secà de Belianes, o als secans una mica més allunyats d'Alfés o Mas de Melons, sobretot si es fa a primera hora del dia.

Primavera-estiu

A finals de març i principis d'abril encara veureu hivernants en combinació amb l'arribada dels primers migradors estivals. Aquests inclouen els cames llargues, uns dels pocs lími-

coles que nidifiquen a la llacuna. Podreu observar també els martinets menuts, dels quals unes poques parelles nidifiquen a l'Estany, així com els balquers, fàcils de veure des de l'aiguat del començament de l'itinerari principal.

Per les rodalies es poden veure també exemplars d'espàrver cendrós, que té algunes parelles nidificants en un radi de pocs quilòmetres a l'entorn de la llacuna. Igualment, pels camins circumdants, i a les zones més eixutes, és fàcil trobar als vespres el siboc. La mateixa espècie es pot veure sobrevolant els voltants de la llacuna. Entre els passeriformes, són abundants el rossinyol bord i el trist,

així com algunes parelles de teixidor, que fan servir els pollancres de la llacuna i els voltants per nidificar.

Entre les espècies residents, més fàcils de veure un cop acabada la cria, es troba la polla blava, colonitzadora de l'Estany i que hores d'ara ja té unes quantes parelles reproductores, les quals s'estima que han de créixer en nombre.

A finals de primavera, cap al mes de juny és el moment en què ja podreu observar des dels miradors grups familiars de polla blava, els adults caminant amb els joves. També és un moment idoni per contemplar l'espectacle de la colònia de gavines rialleres, ja que és un dels

Sisó

© J. Bas

pocs llocs de Catalunya on n'hi ha una colònia nombrosa. En aquesta mateixa colònia sembla que ha nidificat, encara que sigui puntualment, la gavina capnegra.

A les zones de conreu dels pobles que envolten la llacuna trobareu espècies com la cigonya blanca, que nidifica en els campanars d'alguns pobles, en els quals també abunden els estornells negres, espècie present a tot arreu tant als secans com a les zones de regadiu o als voltants de la llacuna.

Altres espècies presents a les zones de conreu són la perdiu roja, o la bosqueta vulgar i el capsigrany, als marges dels camps o en qualsevol lloc amb suport arbori o brolles desenvolupades.

Zones properes amb espècies addicionals

Una visita al secà de Belianes, a només 7 km de l'estany d'Ivars, us per-

metrà a partir del mes de maig d'observar espècies tan interessants com el xoriguer petit, el falcó mostatxut, el sisó, el torlit, el cucut reial, el gaig blau i l'abellerol. Entre els alàudids, hi ha força exemplars de calàndria i de cogullada fosca. La calàndria, però, també es pot veure a l'hivern pels camps de cultiu propers a l'estany d'Ivars.

Hi ha també espècies residents d'interès, com ara la perdiu roja, la xixella, el tallarol capnegre i el botxí meridional.

Durant els passos migratoris es poden veure espècies més escasses, com el falcó cama-roig.

És recomanable que completeu la visita ornitològica a l'estany d'Ivars i

OCELLS DESTACABLES

Martinet menut (N)*	Ivars
Agró roig (N)*	Ivars
Esparver cendrós (N)*	Belianes
Xoriguer petit (N)**	Belianes
Sisó (R)**	Belianes
Polla blava (R)*	Ivars
Siboc (N)**	Ivars-Belianes
Gaig blau (N)**	Belianes
Calàndria (R)****	Belianes
Cogullada fosca (R)****	Belianes

Còlit negre

© J.Bas

Xurra

© J.Bas

al secà de Bellanes apropant-vos també als secans de la zona d'Alfés-Castelldans i Alfarràs-Alguaire. Aquí podreu observar algunes espècies nidificants, com l'àguila marcenca, la ganga, la terrorola vulgar, el trobat, els còlits negre i ros, la trenca, la merla blava i el pardal roquer, algunes de les quals a Catalunya gairebé només nidifiquen en aquesta zona. A l'hivern podeu comptar amb espècies com les àguiles daurada i cuabarrada, la tallareta cuallarga o el sit negre. A la zona dels secans d'Alfarràs i Alguaire hi ha, a més de la majoria d'espècies esmentades abans, la possibilitat d'observar la xurra, ja que aquest és l'únic lloc on podeu trobar aquesta espècie a Catalunya.

Descobrir la zona

Som a les **Terres de Lleida**, una vasta planura estesa a migdia dels Pirineus, que té el riu Segre —afluent de l'Ebre— com a riu principal i Lleida com a capital. Aquest territori de la Catalunya interior no es troba en els circuits turístics tradicionals, probablement més a causa de la seva distància de la costa i dels grans sectors d'estiu que no pas a la manca d'encant o d'interès.

El primer que destaca en arribar a la ciutat de **Lleida** és la silueta inconfusible de la Seu Vella, una antiga Suda àrab que s'aixeca imponent sobre un turó a la riba dreta del Segre. Es tracta de la catedral primitiva que es bastí durant els segles ^{XIII} i ^{XIV} damunt d'una antiga mesquita.

La superba torre del campanar, de 70 m s'alça en un extrem del claustre, dominant la ciutat històrica que s'estén als seus peus, al costat del riu. Val la pena passejar-s'hi i gaudir de l'ambient animat que regna en els carrers i places, plens de petits comerços i edificis destacables com ara la Catedral Nova, la *Paeria* o seu de l'Ajuntament, o el Centre d'Art La Panera, reconegut per les seves exposicions sempre innovadores i sorprenents.

Altres poblacions dels voltants, com **Cervera**, **Balaguer**, **Ponts** o

Com arribar-hi

El municipi d'Ivars és a 39 km de la ciutat de Lleida i a 132 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-2 Barcelona-Lleida. Sortida 496 Bellpuig-Ivars.

🚗 La companyia Alsina Graells (Tel. 902 330 400) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Lleida i té parada al municipi de Bellpuig. L'estany és a 9 km de Bellpuig i cal anar-hi amb taxi.

🚗 Línia Ca4 de RENFE (Barcelona-Manresa-Lleida). Des de Lleida, cal portar vehicle propi o agafar l'autobús d'Alsina Graells fins a Bellpuig.

Equipaments i serveis

A l'estany d'Ivars hi ha un mirador i tres aiguats.

♿ Tot el recorregut és accessible amb cadira de rodes.

📍 Hi ha una caseta d'informació a l'aparcament de l'Estany.

Horari: de dimecres a divendres de 9 a 12.30 h i de 17 a 19 h. Dissabtes, diumenges i festius de 10 a 14 h i de 17 a 19 h. Dilluns i dimarts tancat.

Per a més informació:

Consorci de l'Estany d'Ivars i Vila-sana

Consell Comarcal del Pla d'Urgell

Av. Prat de la Riba, 1

25230 Mollerussa

Tel. 973 711 313

turisme@plaugell.org

www.plaugell.org/estany

Claustre de la Seu Vella de Lleida

© A. F. Selbach

Tàrraga són també llocs interessants per palpar de prop la realitat i el caràcter de la zona. Trobareu molts **pobles emmurallats** i **castells**, vigilant el paisatge com a testimonis del passat en què aquestes terres eren frontera entre els dominis cristià i musulmà. Un dels més

destacats és precisament el castell de **Gardeny**, on avui hi ha el Centre d'Interpretació de l'Orde del Temple, ja que aquest conjunt monumental del segle XII fou una de les principals fortaleses de la milícia templera.

Si us agraden les arts escèniques i penseu anar a l'estany d'Ivars a principis de setembre, aprofiteu per assistir a la **Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga**, on us hi trobareu concentrats més de 100.000 espectadors i 800 professionals.

Els Ports

terra de rapinyaires i de petits passeriformes mediterranis

El Parc Natural dels Ports és un abrupte massís muntanyós amb masses boscoses ben desenvolupades i amb molts tipus d'arbres, gràcies a la particular pluviometria de la zona. Hi apareixen arbres septentrionals, com el faig i el roure. L'avifauna es caracteritza, per tant, per la barreja d'espècies rupícoles i d'ambients secs mediterranis amb altres de centreeuropees.

Panoràmica des d'Horta

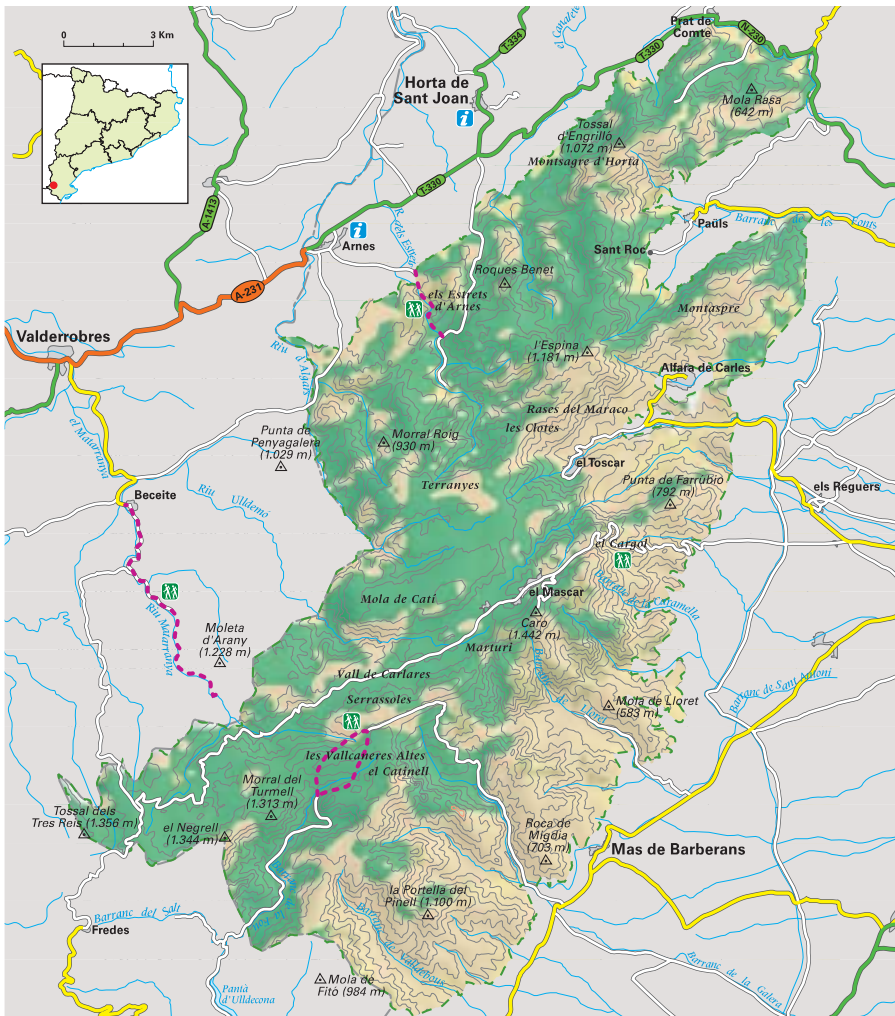
© M. Cebolla

Aquest imponent massís destaca pel contrast amb el paisatge pla del seu voltant. Són muntanyes que arriben als 1.000 m d'altitud, amb el Mont Caro com a cim més alt (1.442 m). És un relleu força vertical amb gran quantitat de barrancs, valls estretes, cingleres, agulles, i penya-segats on encara és fàcil trobar exemplars de cabra salvatge. La vegetació està for-

mada essencialment per extenses pinedes de pinassa, pi roig, pi blanc i alzinars. Altres formacions vegetals de caducifolis són més reduïdes i localitzades a les parts més humides.

Aquí us interessarà la diversitat de rapinyaires, amb ocells rupícoles com algunes espècies de voltor, d'àguiles i de falcons, i la presència d'aus mediterrànies d'ambients de brolla o bos-

cos secs. La proximitat amb el delta de l'Ebre, del qual s'observa una bona perspectiva des del massís dels Ports, permet que combineu una visita a les dues zones en pocs dies.

Quan anar-hi

Qualsevol època de l'any pot ser profitosa, però la primavera i l'estiu són els períodes en què hi ha més espècies de distribució mediterrània.

Primavera-estiu

Des de mitjans d'abril hi ha, ja en bon nombre, una representació important de les espècies estivals, tot i que no és fins al maig quan arriben algunes

de les més tardanes, com ara la bosqueta vulgar.

A les parts més baixes, on el paisatge més característic són les zones d'olivera, amb masos dispersos, brolla, i turons rocosos envoltant els camps, trobareu espècies com el xot, el mussol comú, la puput, l'abellerol, el còlit ros, els tallarols emmascarat i capnegre, l'estornell negre, el capsi-grany, i el gratapalles. Als turons amb roca, hi ha també espècies com la cogullada fosca, el roquerol, el balles-

ter, la merla blava, el còlit negre, el pardal roquer i el sit negre. L'àguila cuabarrada nidifica a les parets i penya-segats.

A mesura que pugeu en altitud, apareixeran espècies com el trobat, present sobretot en zones cremades i, en les brolles on el bosc no està desenvolupat, la tallareta cuallarga.

A les zones culminants, veureu rapinyaires com l'àguila daurada, el voltor comú i l'aufrany.

OCELLS DESTACABLES

Aufrany (N)*
 Voltor comú (R)**
 Àguila cuabarrada (R)**
 Xot (N)**
 Falcot pàl·lid (N)**
 Ballester (N)*
 Cercavores (H)*
 Còlit ros (N)**
 Tallarol emmascarat (N)***
 Còlit negre (R)**

Hivern

En aquesta estació podreu observar als cims de la serra el cercavores, una espècie present de forma regular encara que en petit nombre i de manera localitzada, així com el pela-roques, en qualsevol barranc de suficient alçada, especialment en els més ombrívols.

Per veure aquestes espècies teniu la possibilitat de fer un itinerari que parteix del Mas de Barberans cap al barranc de la Galera, on hi ha boscos d'altitud molt ben conservats, i tornar pel camí original. Un altre itinerari complementari, per la banda oest del

Tallarol emmascarat

© M. Cebolla

massís, parteix del poblet d'Arnes, anant cap als estrets d'Arnes. Amb els dos recorreguts podreu observar la pràctica totalitat d'espècies esmentades, tenint en compte que per a algunes caldrà fer esforços addicionals i pujar a les zones més altes del massís.

Recomanacions

- Com que el relleu és molt abrupte, és important no allunyar-se dels senders senyalitzats.
- Cal informar-se de l'estat de les pistes forestals ja que poden ser impracticables després de fortes pluges.

Voltor comú

© O. Alamy

Com arribar-hi

Els Ports (Horta de Sant Joan) són a 96 km de l'aeroport de Reus i a 203 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-7 Barcelona-València. Sortida 34 (Reus). N-420 fins a Gandesa i T-334 fins a Horta de Sant Joan.

🚌 La companyia HIFE (Tel. 902 119 814) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Tortosa. Des de Tortosa, enllaça amb els busos de la mateixa companyia que van fins als diferents pobles dels Ports.

🚆 Línia Ca1 de RENFE (Barcelona-Tarragona-Tortosa). Des de Tortosa, cal vehicle propi o agafar l'autobús d'HIFE fins als diferents pobles dels Ports.

Equipaments i serveis

🏛️ Ecomuseu dels Ports

c/ Picasso, 18
43596 Horta de Sant Joan
Tel. 977 435 686

Horari: del 15 de juny al 15 de setembre obert tots els dies de 9.30 a 13.30 h i de 16 a 19.30 h. Resta de l'any obert d'11 a 13.30 h excepte els dilluns.

ecomuseu@elsports.org
www.parcscatalunya.net

Descobrir la zona

El Parc Natural dels Ports és geogràficament molt a prop del delta de l'Ebre. Tanmateix són dos espais de morfologia i característiques absolutament diferenciades. D'aquí l'atractiu de combinar un viatge que inclogui ambdues zones, el massís muntanyós i l'extensa plana deltaica.

La porta d'entrada natural als Ports és la població d'**Horta de Sant Joan**, on hi trobareu un Ecomuseu amb àmplia informació sobre la zona. Apro-

fiteu una passejada pel nucli antic per visitar el **Centre Picasso**. La frase que pronuncià el propi artista, «tot el que sé ho he après a Horta», parla per si sola. En efecte, els mesos que hi va residir el jove Picasso a finals del segle XX van ser crucials en la seva evolució creativa.

Els escassos pobles que hi ha als voltants dels Ports són petits i genuïns. **Arnes, Paüls** i el **Mas de Barberans** gairebé no superen plegats el miler d'habitants. Si voleu sojornar molt a prop dels Ports, aquí hi

trobareu alguns allotjaments rurals i restaurants casolans que us faran sentir veritablement a gust.

Recomanem molt especialment un recorregut per la comarca veïna de la Terra Alta. Oblidada pels turistes, amaga sorpreses com ara una **Ruta de la Pau** que rememora els escenaris bèl·lics de la Batalla de l'Ebre, l'últim i definitiu enfrontament de la guerra civil espanyola.

Els de paladar exigent no s'haurien de perdre una visita a les **cooperatives modernistes** de Gandesa o El Pinell de Brai, autèntiques «catedrals» del **vi** i de l'**oli**. No en va, l'economia de la zona es basa en els cultius de la vinya i l'olivera.

Centre Picasso. Horta de Sant Joan

© M. Raurich

www.terresdelebre.org
www.catalunyaturisme.com

Cap de Creus

l'hàbitat dels ocells marins i de roca

El Parc Natural del Cap de Creus, parc marítime-terrestre, és la península situada a l'extrem nord-est de Catalunya. Ocupa tot el conjunt de cales i caps entre Llançà i Roses, així com les valls i serres interiors, fins a la serra de Verdera. La seva situació endinsada al mar fa que sigui un punt excel·lent per observar ocells marins, especialment de pas, així com el fenomen global de la migració, que és especialment notòria des d'algunes de les muntanyes que envolten el cap, després dels dies de fort vent.

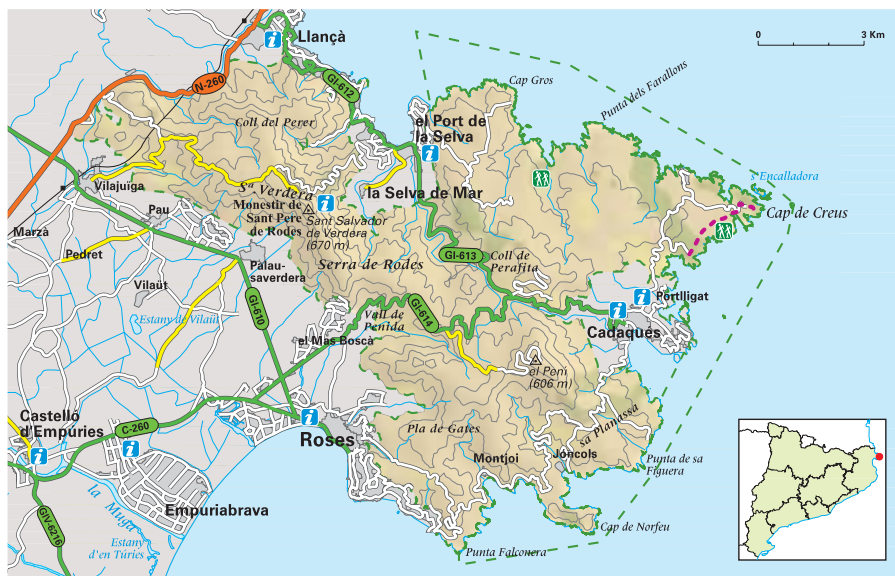
Panoràmica de Sant Pere de Rodes

© O. Alamy

El cap de Creus és de fet la part oriental dels Pirineus quan s'endinsen finalment al mar formant relleus notables. Els aspectes geològics són remarcables, ja que hi trobem la mostra de roques metamòrfiques més completa de Catalunya. També cal esmentar els plegaments i les roques erosives, que en alguns llocs formen conjunts rocosos de gran valor estètic. La vegetació està condicionada pel

relleu, la presència regular de la tramuntana, que impedeix en molts llocs que el bosc pugui desenvolupar-se verticalment, i la salabror del mar a les zones més costaneres. La presència de brolles mediterrànies i de plantes d'ambients rupícoles al litoral és notable a bona part de la zona. Alguns incendis forestals han modelat la vegetació però encara hi ha boscos de pinedes i clapes d'alzina surera.

Aquesta zona ofereix una gran facilitat per a l'observació d'ocells marins, combinada amb l'oportunitat de veure migradors en grans quantitats els dies de forta migració i amb la possibilitat de poder contemplar algunes espècies de distribució mediterrània, com ara el falcot pàl·lid, els tallarols emmascarat i trencamates, el còlit ros, o l'àguila cuabarrada.

Quan anar-hi

És especialment interessant durant les migracions, avançada la primavera, quan trobareu les espècies estivals, i a la tardor. A l'hivern, però, també s'hi poden veure algunes espècies interessants.

Primavera-estiu

Des de finals de març podreu observar els primers migradors transsaharians, com ara les primeres àguiles marenques, o els primers capsigranys. Alhora trobareu algunes espècies hivernants, que poden romandre-hi si l'hivern ha estat fred, com el cercavores als entorns de Sant Pere de Rodes i de Sant Salvador de Verdera, o també aus marines com la baldriga mediterrània. Pel que fa a aquesta última, aquest és un dels millors punts de tot Catalunya per observar-la. Es presenta amb la baldriga balear en estols mixtos, que poden ser de diversos centenars, presents fins al maig-juny. A partir de llavors, durant l'estiu, totes dues són més escasses.

A mesura que entrem en el mes d'abril van arribant altres espècies estivals. És el moment per poder observar amb més garanties al mar espècies com la baldriga cendrosa —especialment davant de caps com el mateix cap de Creus o el cap Norfeu—, l'ocell de tempesta, i els paràsits cuaample i cuapunxegut. Trobareu també el paràsit gros i el gavot, hivernants però que es poden veure en bon nombre durant el mes d'abril, quan hi ha encara una presència abundant de mascarells.

En aquesta època, les espècies residents com el duc i l'àguila cuabarrada es troben en plena nidificació. Entre els rapinyaires hi ha espècies que arriben més tard, com el xoriguer petit, el gruix de la població nidificant del qual arriba al sector del Pení a finals d'abril. Altres espècies que arriben normalment durant l'abril són el falciot pàl·lid, fàcilment visible al Port de la Selva, Cadaqués o Roses, el ballester, la terrorera vulgar —nidificant localitzat i molt escàs però regular, a la zona del pla de Gades—, la cogullada fosca —sedentària i comuna per tots els ambients de brolla,

sobretot a la serra Verdera o especialment a la zona de sa Planassa— i el roquerol. També l'oreneta cua-rogenca, de la qual nidifiquen unes trenta parelles al Parc Natural, acudeix durant l'abril i els llocs on veure-la són el Port de la Selva, la vall de Penida o el mas Boscà. El trobat es pot observar a la zona del pla de Gades, especialment des de mitjans d'abril, amb altres espècies com el còlit ros i la merla roquera i, en altres llocs, també la més abundant merla blava. Al-

OCELLS DESTACABLES

Baldriga balear (M)**
 Baldriga mediterrània (M)**
 Àguila cuabarrada (R)*
 Perdiu roja (R)**
 Falciot pàl·lid (N)**
 Cogullada fosca (R)***
 Oreneta cua-rogenca (N)**
 Còlit ros (N)**
 Tallarol emmascarat (N)***
 Tallarol trencamates (N)*

Tallarol trencamates

© P. Feliu

gunes espècies només es poden veure de pas, com ara el tallarol de garri-ga, freqüent durant l'abril i el maig, però del qual no es tenen dades confirmades de nidificació. El tallarol emmascarat, prou abundant a la zona, presenta una densitat remarcable entre Llançà i el coll del Perer, on se'n poden trobar molts mascles cantant

a primers de maig. El tallarol trencamates, per contra, arriba abans, ja durant el març, i es pot observar en zones com el pla de Gates. La tallareta cuallarga i el tallarol capnegre són residents i abundants per tots els sectors amb brolla. Altres espècies presents són el bobí meridional i el pardal roquer.

Oreneta cua-rogenca

© S. Solé

Tardor

A banda dels migradors ja esmentats, cal contemplar la possibilitat de trobar falcons de la reina, entre juliol i setembre, àguiles calçades, milans negres, i bon nombre de passeriformes, des d'alguns dels colls, o des de la punta del cap de Creus, en dies de pas fort.

Hivern

És destacable la presència regular de cercavores, des de novembre, al sector de Sant Pere de Rodes i Sant Salvador de Verdera, així com del pelarques, aquest molt més irregular, al cap Norfeu.

Recomanacions

- Cal tenir en compte que en certs períodes el vent de tramuntana pot bufar amb molta intensitat.

Descobrir la zona

A més de la bellesa natural i paisatgística, el cap de Creus ens ofereix un extraordinari viatge en el temps... que va des del neolític fins al surrealisme.

Un dels **dòlmens prehistòrics** que millor es conserva és el de la Creu de Cobertella, prop de **Roses**. En aquesta població no podeu deixar de visitar l'esplèndida **Ciutadella**, un recinte on han sedimentat els llegats de les diferents civilitzacions: hel·lenística, romana, medieval i renaixentista.

El surrealisme el trobem de la mà de **Dalí** al poble de **Cadaqués**, on a partir dels anys vint del segle passat Dalí invità personatges d'aquest moviment com Éluard, Magritte, Duchamp o Buñuel. A la petita badia de **Portlligat**, al nord de Cadaqués, podreu visitar la Casa de Gala i Dalí, un conjunt de barraques de pescadors que l'excèntrica parella va anar decorant al llarg de les seves estades. El resultat és una estructura laberíntica, amb espais diminuts i desnivellats on es

Com arribar-hi

El cap de Creus (Port de la Selva) és a 81 km de l'aeroport Girona-Costa Brava i a 167 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-7 Barcelona-La Jonquera. Sortida 4 (Figueres). N-260 fins a Llançà. Carretera fins al Port de la Selva i continuació fins al monestir de Sant Pere de Rodes.

🚗 La companyia Sarfa (Tel. 902 302 025) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Figueres i amb el municipi de Llançà. El centre d'informació del Parc, al monestir de Sant Pere de Rodes, és a 8 km. Cal pujar-hi amb taxi o a peu.

🚆 Línia Ca2 de RENFE (Barcelona-Figueres). Des de Figueres, cal vehicle propi o agafar l'autobús de Sarfa fins a Llançà.

Equipaments i serveis

📄 Centre d'Informació del Parc Natural del Cap de Creus

Palau de l'Abat. Monestir de Sant Pere de Rodes
17489 El Port de la Selva
Tel. 972 193 191

Horari: obert tot l'any de 10 a 14 h i de 16 a 19 h (de l'1 d'octubre al 30 de maig, és tancat diumenges i festius a la tarda).

pncapdecreus.dmah@gencat.net
www.parcscatalunya.net

Museu Dalí

© A. F. Selbach

conserva el taller del pintor i les seves estances privades.

Però al cap de Creus hi ha també un dels conjunts monumentals més extraordinaris del primer romànic català, el monestir de **Sant Pere de Rodes**, punt d'inici a Catalunya del Camí de Sant Jaume. Situat en un lloc elevat de la muntanya, les vistes al mar i el relleu accidentat de la costa són espectaculars. Actualment el monestir ha estat curosament restaurat i fins i tot es fa servir com a sala de concerts ocasionals a l'estiu. En el recinte hi ha una oficina d'informació

amb tota mena de propostes per conèixer l'entorn.

Baixant des del monestir i passant per Vilajuïga —nom que ens recorda el passat jueu d'aquest poble— arribareu a **Peralada**. Val la pena que visiteu el seu nucli medieval, els cellers amb denominació d'origen i el castell on cada estiu se celebra el prestigiós **Festival Internacional de Música**.

La comarca de l'Alt Empordà on es troba el cap de Creus té Figueres com a capital. Aquí trobareu un dels museus més visitats de Catalunya,

el **Teatre-Museu Dalí**, que us ofereix l'oportunitat d'endinsar-vos en l'univers creatiu i sempre sorprenent de l'artista.

www.costabrava.org
www.catalunyaturisme.com

Montserrat

un massís d'espadats i boscos verticals enmig dels conreus

El massís muntanyós de Montserrat –literalment «muntanya serrada»– es caracteritza per un relleu abrupte, amb molts penya-segats i parets. La combinació de les formacions verticals, els alzinars i pinedes a les canals i els camps de cultiu a la plana circumdant, fa que l'ornitòleg pugui gaudir aquí d'espècies de rapinyaires i d'ocells rupícoles i, alhora, d'espècies mediterrànies de brolla i d'espais oberts.

Montserrat

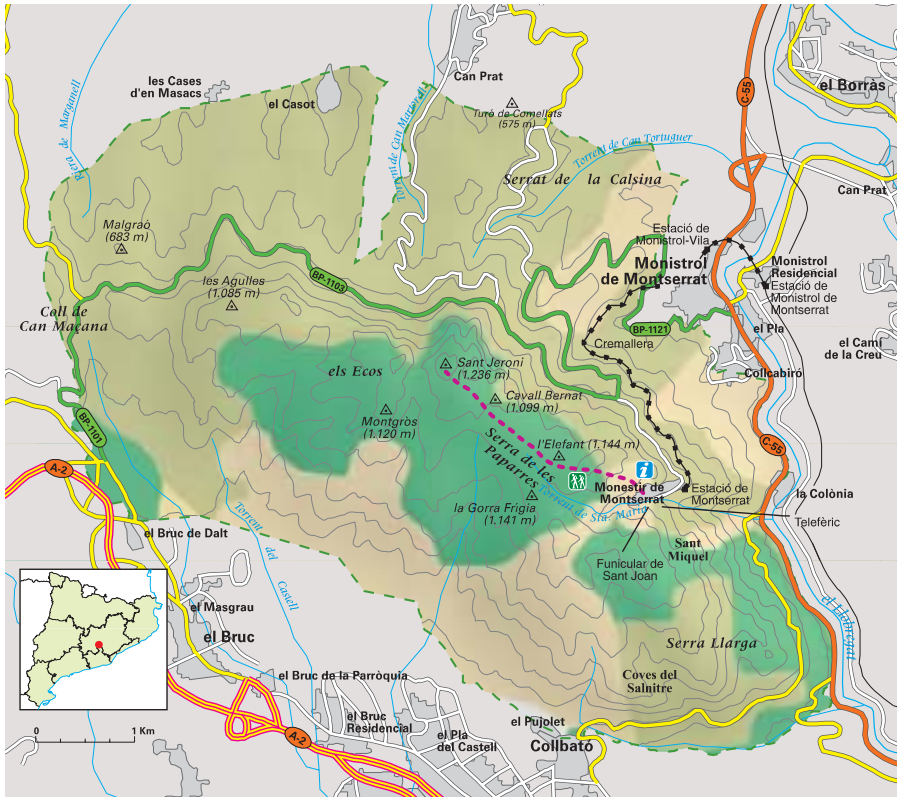
© O. Alamany

La singular silueta d'aquesta complexa formació rocosa, feta d'espadats en forma de dents, s'alça de manera abrupta i imponent enmig d'un paisatge pla. Tot i que el punt culminant té una altitud de 1.236 m, la planor circumdant fa que el massís sorgeixi en l'horitzó com una impressionant muntanya d'agulles rocoses que es

repleguen i donen joc a la imaginació.

L'interès ornitològic rau en la combinació d'espècies rupícoles, algunes de distribució reduïda a Europa, i la presència d'espècies de distribució mediterrània als boscos i a les zones obertes als camps de cultiu. Així, hi trobareu espècies tan preuades com

l'àguila cuabarrada, el cercavores, la merla blava, el pela-roques, o el pardal roquer, molt a prop del tallarol cap-negre, la bosqueta vulgar, el botxi meridional i el capsigrany, o les perdius roges.

Quan anar-hi

La primavera i l'estiu són especialment interessants tot i que a l'hivern hi podreu trobar alguns dels hivernants en ambients rupícoles.

Primavera-estiu

És aconsellable que visiteu la muntanya de Montserrat ben entrat el mes d'abril, quan ja hagin arribat totes les espècies estivals, ja que, al mateix temps, podreu veure les residents, que durant aquest mes s'hi troben ja nidificant. Algunes de les més primerenques, com ara el duc, tenen ja polls en aquesta època.

En els alzinars del peu de la muntanya, i per qualsevol massa boscosa d'alzines o pinedes de les valls, és força freqüent el mosqueter pàl·lid, així

com espècies residents com el tallarol capnegre, el bruel, i el raspinyell comú. Altres espècies seran més fàcils d'escoltar que de veure, com el xot i l'oriol. Pujant a les zones culminants, com ara des de la vall del Torrent de Santa Maria, per sota de la serra de les Paparres, no és difícil veure sobrevolar el falcó pelegrí, o l'àguila cuabarrada.

A la zona del peu de la muntanya, on els camps de cultiu s'alternen amb bosquines, podrem trobar la bosqueta vulgar, ja ben avançat el mes de maig i, molt localment, alguna parella de botxí meridional, a més dels abundants capsigranys, que poden ser localment comuns en pinedes obertes o marges de boscos cremats. Així mateix, en alguns llocs com masos i camps oberts és possible trobar, entre fringíl·lids i pardals,

el pardal roquer i estols de perdiu roja.

Una de les especialitats de la zona és el còlit negre, del qual es poden

OCELLS DESTACABLES

Àguila cuabarrada (R)*
Perdiu roja (R)**
Ballester (N)***
Cercavores (H)*
Còlit negre (R)*
Bosqueta vulgar (N)***
Pela-roques (H)*
Botxí meridional (R)**
Capsigrany (N)***
Pardal roquer (R)***

Pela-roques

© E. Hüttenmoser

Àguila cuabarrada

© J. Bas

trobar parelles entre Monistrol de Montserrat i Sant Salvador de les Espases, tot i que aquí avui dia ja és molt localitzat, i a prop de Collbató, al vessant sud del massís.

Hivern

Té com a atractiu la possibilitat de trobar cercavores, que fan petits estols en zones culminants del massís, i el pela-roques, hivernant regular, però de difícil localització.

Recomanacions

- És important no allunyar-se dels camins senyalitzats tant per seguretat com per respecte a la vegetació.

Descobrir la zona

A més de ser un Parc Natural molt singular, Montserrat és sobretot un **simbol de la identitat catalana**, un focus de cultura i espiritualitat.

L'any 1025 es va fundar en aquest paratge de bellesa estranya un **monestir benedictí**, i des del segle ^{XII} s'hi venera la imatge de la *Moreneta*, patrona de Catalunya. La comunitat de monjos hi desenvolupa una **intensa activitat cultural**, amb una producció editorial importantíssima i molt antiga. La primera impremta del país s'instal·là aquí l'any 1499 i des d'aleshores l'abadia no ha deixat de publicar.

Montserrat és també la seu d'un **dels cors de veus blanques més antic d'Europa**. Cinquanta nens formen l'Escolania i entonen diàriament la *Salve* i el *Vírolai* en honor a la Verge de Montserrat.

Al Museu hi trobareu, per exemple, obres d'El Greco, Caravaggio, Picasso o Dalí, i també una formidable secció d'arqueologia de l'orient bíblic.

L'espai audiovisual «Montserrat endins» us il·lustrarà de forma amena sobre la història i la vida del monestir i els millors paratges d'aquesta muntanya sagrada.

Com arribar-hi

Montserrat és a 60 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopistes A-2 i A-18. Sortida Montserrat.

🚌 La companyia Julià (Tel. 934 904 000) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Montserrat.

🚆 Línia R5 de FGC (Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya) que surt de la plaça d'Espanya fins a l'estació de Monistrol. Enllaç des de la mateixa estació amb el telefèric Aeri de Montserrat.

La targeta «Tot Montserrat» inclou el transport i altres serveis per facilitar-hi l'accés.

Equipaments i serveis

📍 El **Centre d'Informació del Parc Natural** del Patronat de la muntanya de Montserrat és situat al costat de l'Hotel Abad Cisneros.

Tel. 938 284 007

Horari: de dilluns a divendres de 9 a 14 h.

pnmontserrat.dmah@gencat.net

www.parcscatalunya.net

La **Central de Reserves i Informació de Montserrat**

es troba davant de l'estació del tren cremallera.

Tel. 938 777 701

Horari: obert tot l'any diàriament de 9 a 19 h.

informacio@larsa-montserrat.com

www.montserrat-visita.com

Monestir de Montserrat

© J.M. Borrero

El camí fins a la Santa Cova, la pujada a les **ermites** de Sant Joan o a la de Sant Jeroni són algunes de les excursions que us permetran d'apreciar les espectaculars vistes des de la carena, i si no voleu fer massa exercici, sempre podeu agafar un dels funiculars que us hi por-

ten quasi verticalment per la paret de roca.

L'existència d'un hotel en el mateix recinte del santuari, així com les cel·les que proporcionen un allotjament de confort i preu raonable, us ofereixen l'opció de quedar-vos uns dies en aquest marc incomparable.

Molt a prop de Montserrat, al municipi de Sant Fruitós de Bages, hi ha el monestir de Sant Benet, antic cenobi benedictí que al segle XIX fou adquirit per la família del pintor Ramon Casas. Avui és un espai museïtzat esplèndid, de visita obligada.

Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

avifauna d'alta muntanya al cor del Pirineu

El Parc Nacional d'Aigüestortes és una de les zones pirinenques millor conservades a Catalunya. Conté una avifauna alpina i subalpina amb totes les especialitats del Pirineu objecte del desig dels ornitòlegs: trençalòs, voltor comú, aufrany, mussol pirinenc, merla de pit blanc, llucareta, gralla de bec groc i de bec vermell, entre d'altres. Es tracta d'un espai d'alta muntanya on podreu fer excursions per boscos de coníferes i de ribera, prats alpins, tarteres, i tots els hàbitats característics dels Pirineus axials.

Panoràmica amb llac Sant Maurici

© J.M. Borrero

Els cims, que assoleixen els 3.000 m d'altitud, i les desenes d'estanys, torrents, cascades i mulleres, defineixen la imatge característica del paratge. Les moles granítiques dels Encantats, que s'aixequen al peu de l'estany de Sant Maurici, són el símbol del Parc. El relleu en aquesta àrea ha estat modelat per fenòmens glacials. La vegetació consta de boscos de pi negre i pi roig, avet, i faig. També hi ha

alguns boscos mixtos molt humits, no gaire comuns als Pirineus, on es barregen el faig, el bedoll i el trèmol.

L'ornitòleg hi trobarà una comunitat d'ocells de distribució pirinenca, que, al Paleàrtic, gairebé només existeixen en sistemes d'alta muntanya, com els Alps, el Caucas, o algunes serralades importants a Turquia i als Balcans. Aquí podreu observar, en una mateixa àrea i en pocs dies, moltes

de les espècies d'alta muntanya que són absents a gran part d'Europa, des d'espècies forestals a rupícoles, i les d'ambients exclusivament alpins.

Quan anar-hi

És especialment interessant des dels finals de la primavera i durant l'estiu.

Primavera-estiu

Les possibilitats de fer itineraris i diferents trajectes per aquest Parc Nacional són molt diverses. Entre les diferents opcions suggerim començar sota l'estany de Cavallers, on hi ha un aparcament condicionat, i des d'on podeu començar a peu una excursió que transita per zones de bosc, prats als voltants de llacs glacials. Aquí hi ha la possibilitat de pujar a un dels cims propers als llacs, alguns dels quals superen els 3.000 m d'altitud, en direcció a l'Estany Negre i el refugi Joan Ventosa i Calvell, on podreu pernотar si voleu invertir més d'un dia en aquesta àrea.

Ja des del començament del trajecte podreu veure alguns rapinyaires, com ara trençalòs, voltor comú o àguila daurada. Qualsevol d'aquestes

espècies es pot observar en altres punts de la zona, per la qual cosa es recomana estar atents a les parts culminants, i a qualsevol rapinyaire de mida gran, estiguem o no a prop de zones amb gent (refugis, per exemple). Els boscos de pi negre i avet a les zones de major altitud, de 1.800 m en amunt, acullen parelles de musol pirinenc, que es poden escoltar cantant de nit, i al capvespre, durant la primera part de la primavera. Veure'ls, però, és sovint molt difícil, donades les dificultats d'accés en aquestes èpoques si hi ha grans quantitats de neu. No obstant, existeix la rara possibilitat de trobar algun musol aturat en branques de pins secs, localitzable per la veu, de manera irregular, a finals de primavera i a principis d'estiu.

Espècies comunes en qualsevol punt del recorregut són les gralles de bec vermell i bec groc, que poden formar estols conjunts, especialment abundants en les zones més altes de les muntanyes, però que ocasional-

ment formen també agrupacions nombroses a prop d'alguns refugis. Així mateix, el recorregut al voltant dels llacs ens permet d'observar els molt abundants grassets de muntanya i, en les zones amb roca, especialment on hi ha alguns espadats, la merla roquera. La llucareta és una altra de les especialitats de la zona, fre-

OCELLS DESTACABLES

Trençalòs (R)**
 Voltor comú (R)**
 Àguila daurada (R)**
 Musol pirinenc (R)*
 Merla de pit blanc (N)**
 Merla roquera (N)*
 Pela-roques (R)*
 Gralla de bec groc (R)**
 Llucareta (R)***
 Pardal d'ala blanca (R)*

Mussol pirinenc

© J. Bas

qüent per qualsevol de les masses forestals on predomina el pi negre, així com la merla de pit blanc, que nidifica en les parts més altes de les masses de pi negre, però que després de la nidificació es pot veure en zones diferents, tant en prats alpins com en altituds més baixes, depenent de la

disponibilitat d'aliment. Finalment, podreu trobar el sit negre pràcticament arreu.

En les parts culminants, excursió que s'aconsella fer amb equipament apropiat i només pels ornitòlegs en bona condició física, es pot trobar el pardal d'ala blanca, un nidificant molt

localitzat i escàs en aquest sector dels Pirineus, tot i que és més fàcil d'observar a l'hivern. També es pot trobar la perdiu blanca, i a finals d'estiu, entre la segona meitat d'agost i principis de setembre, estols migradors de corriol pit-roig.

L'estiu i la tardor també són bones èpoques per trobar l'esquiú pela-roques, a l'estany de Cavallers o al pic de Peguera, entre d'altres llocs possibles.

Hivern

Té com a atractiu la possibilitat de veure estols de pardal d'ala blanca, que, en alguns llocs com el port de la Bonaigua, es poden veure des de la mateixa carretera, o a prop de nuclis accessibles, com el Muntanyó d'Espot. No obstant, es tracta d'una espècie que viu gairebé sempre en zones de difícil accés per a les quals cal un equip d'alta muntanya.

Zones d'interès properes

A la part oriental del Parc Nacional es troba la Mata de València, on hi ha algunes espècies amb una població

Pardal d'ala blanca

© J. Bas

Cercavores

© J.M. Borrero

Sant Climent de Taüll

Com arribar-hi

El municipi d'Espot és a 215 km de Lleida i a 265 km de Barcelona. El municipi de Boí és a 152 km de Lleida i a 299 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

 A Espot.- C-16 pel túnel del Cadí fins a Bellver de Cerdanya. N-260 fins a Sort. C-13 fins al trencant a Espot.

A Boí.- Autopista A-2 fins a Lleida. C-13 fins a la Poble de Segur. N-260 fins al Pont de Suert. L-500 fins a Boí.

 A Espot.- Autobús de la companyia Alsina Graells (Tel. 902 330 400) en direcció a Esterri d'Àneu fins al poble de la Guingueta d'Àneu. Des d'allà cal trucar als taxís d'Espot (Tel. 973 624 105).

A Boí.- Autobús de la companyia Alsina Graells (Tel. 902 330 400) en direcció a Vielha fins al Pont de Suert. Enllaç amb un altre autobús de la mateixa companyia fins a Boí.

Equipaments i serveis

Casa del Parc Nacional d'Espot

c/ Prat del Guarda, 4

25597 Espot

Tel. 973 624 036

Horari: obert tot l'any de 9 a 13 h i de 15.30 a 19 h (de l'1 d'octubre al 31 de març, és tancat diumenges i festius a la tarda).

Casa del Parc Nacional de Boí

c/ de les Graieres, 2

25597 Boí

Tel. 973 696 189

Horari: obert tot l'any de 9 a 13 h i de 15.30 a 19 h (de l'1 d'octubre al 31 de març, és tancat diumenges i festius a la tarda).

info.aiguestortes@oapn.mma.es

www.reddeparquesnacionales.mma.es

pnaiguestortes.dmah@gencat.net

www.parcscatalunya.net

interessant, com el mussol pirinenc, la becada, o l'astor. Per arribar-hi s'ha d'anar des del poble d'Esterri d'Àneu. Per altra banda, a la boca sud del túnel de Vielha hi ha una fageda ben conservada, on podreu observar, amb molta facilitat, espècies com el picot negre, el raspínell pirinenc o la mallerenga d'aigua i, a la tardor, estols grans de pinsans mecs quan hi ha hivernada forta d'aquesta espècie.

Recomanacions

- A alta muntanya cal extremar les precaucions, informar-se de la climatologia, del risc d'allaus i tenir en compte que gran part de l'any la neu i el fred fan els accessos difícils.
- Cal respectar el reglament específic del Parc.

Descobrir la zona

Els petits pobles de muntanya, les estacions d'esquí, les aigües termals, la pràctica d'esports d'aventura o la pesca de riu són alguns dels nombrosos atractius d'aquesta zona pirinenca.

Per la seva importància, us recomanem visitar la **Vall de Boí**, ben co-

neguda en el món de l'art pel magnífic **conjunt d'esglésies romàniques** que l'any 2000 foren declarades **Patrimoni de la Humanitat** per la UNESCO. La puresa arquitectònica de les seves línies i la seva unitat d'estil —el romànic llombard dels segles *xi* i *xii*— les situen entre les més belles dels Pirineus. Si bé la majoria de les pintures murals que decoraven absis i murs es conserven actualment en el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) a Barcelona, moltes han estat reproduïdes *in situ*. En total són vuit esglésies i una ermita d'entre les quals les de Sant Climent i la de Santa Maria de Taüll són les més conegudes, amb esvelts campanars de torre quadrada i pintures d'excepcional valor. Els poblets de Boí, Barruera, Erill la Vall, Cardet, Coll i Durro també compten amb una mostra que pertany al conjunt d'aquest patrimoni artístic. En el Centre d'Interpretació del Romànic de la Vall de Boí que hi ha a Erill la Vall s'ofereixen visites guiades.

A l'extrem nord-oest dels Pirineus catalans hi ha la **Val d'Aran** que, a diferència de les altres valls, té la particularitat de ser una vall atlàntica, oberta cap a les planes de l'Aquitània francesa. Vinculada a Catalunya des de l'edat mitjana, conserva tanmateix

una llengua distinta, l'aranès, que li dóna caràcter propi. També la gastronomia aranesa té una forta personalitat, en part a causa de la influència gascona —patés, civets— i en part també pels productes locals, com és el cas de l'olla aranesa, les truites de riu i moltes varietats de bolets i fruites del bosc.

I si sou amants dels **esports d'aventura**, a Sort, la capital de la comarca del Pallars Sobirà, podreu practicar el piragüisme d'aigües braves, que té en aquest sector del riu Noguera Pallaresa **un dels llocs més idonis d'Europa**.

www.lleidatur.com
www.torisme.aran.org
www.catalunyaturisme.com

Cadí-Moixeró

ocells alpins observables des del camí mateix

El Parc Natural del Cadí-Moixeró és una serralada prepirinenca que conté una bona representació d'espècies pròpies dels Pirineus, absents a la major part d'Europa. El gran avantatge que té respecte d'altres zones pirinenques és que dues carreteres travessen aquests paratges subalpins (la carretera de Bagà a Coll de Pal i la carretera del Coll de la Creueta). Si seguiu aquestes dues carreteres accedireu a zones de pi negre, pi roig, rasos alpins, i roquissars, on podreu veure, fins i tot des del propi cotxe, algunes espècies emblemàtiques com el trençalòs, la gralla de bec groc, el cercavores o el pardal d'ala blanca.

Serra del Cadí

© Georama

El paisatge és un dels més espectaculars de Catalunya, ja que la barreira muntanyosa del Cadí-Moixeró, amb els seus imponents cingles, s'estén d'oest a est al llarg de més de 30 km, amb unes altituds que van des dels 900 m a les valls que limiten al sud fins als 2.648 m del Puig de la Canal Baridana. Amb la seva peculiar silueta de forca amb dos pics que li

dóna nom, el Pedraforca és la muntanya més emblemàtica de la serra.

L'interès ornitològic recau en la bona representació d'espècies pirinenques d'alta muntanya, algunes de les quals es poden veure amb relativa facilitat i amb un esforç mínim, ja que hi ha llocs on les podreu veure des de la carretera. És un dels molts llocs a Catalunya per observar

el pardal d'ala blanca a l'hivern —que pot formar estols de fins a cinc-cents exemplars—, la llucareta, el trençalòs, o la merla roquera, entre d'altres espècies d'interès per als ornitòlegs forans.

Sít negre

© O. Alamy

Quan anar-hi

És un lloc especialment indicat per a la primavera-estiu i la tardor. A l'hivern s'hi troben algunes espècies d'alta muntanya.

Primavera-estiu

L'itinerari que recomanem parteix de la carretera que connecta el poble de Bagà amb el xalet de Coll de Pal, i s'estén per les zones dels voltants del mateix coll i el xalet. Com a alternativa, podeu visitar algunes zones del vessant nord del massís, com per exemple l'avetosa de Riu, a la Cerdanya, per a algunes espècies concretes com ara el mussol pirinenc i el rasiptell pirinenc i, a l'hivern, recomanem agafar la carretera que travessa el Coll de la Creueta i connecta amb la Molina.

Des de finals de l'hivern i a començaments de la primavera podreu es-

coltar el mussol pirinenc, en els boscos de pi negre de major alçada, i especialment a l'avetosa de Riu, a la qual s'hi arriba des del poble del mateix nom per una pista que va en direcció a les Penyes Altes del Moixeró. Els rapinyaires diürns comprenen el trençalòs, que es pot trobar a la zona del xalet de Coll de Pal en qualsevol moment, però sovint al voltant del migdia, conjuntament amb altres grans rapinyaires com el voltor comú i l'àguila daurada. Al massís del Puigllançada hi nidifica la perdiu xerra, tot i que és més fàcil trobar-la en estols a la tardor, per exemple a l'octubre, des del camí que connecta el Coll de la Creueta amb el cim del Puigllançada.

Altres espècies comunes per les masses forestals de pi negre, per damunt dels 1.700 m d'altitud, són la llucareta—molt comuna a l'estiu—, la merla de pit blanc—freqüent a l'estiu i, especialment, a la tardor—, el sit

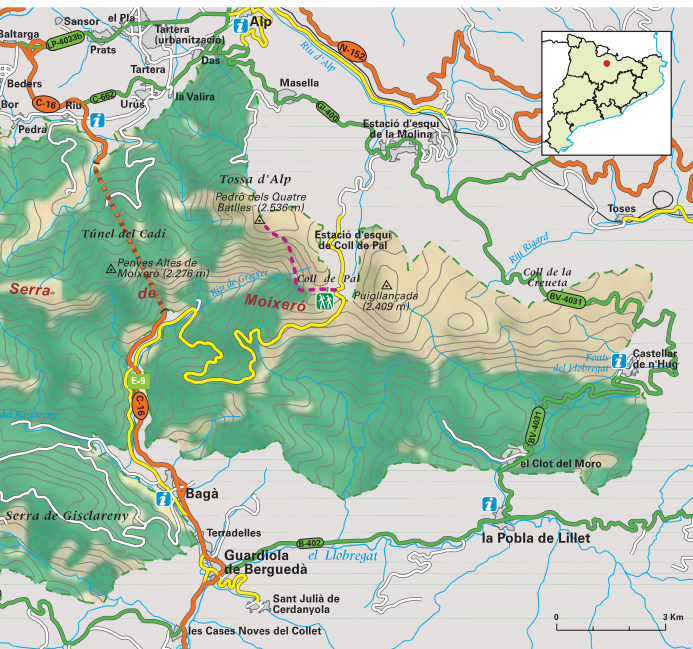
negre, comú gairebé a tot arreu, i les dues gralles, la de bec vermell i la de bec groc, abundants a les parts culminants que podeu atènyer amb cotxe des de la mateixa carretera de Coll de Pal. La merla roquera es localitza a zones amb roca, tant a les parts

OCELLS DESTACABLES

Trençalòs (R)**
 Voltor comú (R)**
 Mussol pirinenc (R)*
 Cercavores (H)*
 Merla de pit blanc (N)**
 Merla roquera (N)*
 Pela-roques (M)*
 Gralla de bec groc (R)***
 Llucareta (N)***
 Pardalet d'ala blanca (H)*

Merla roquera

Gralla de bec groc

© O. Alamy

culminants del massís com, més fàcilment, a la carretera que uneix Castellar de n'Hug amb La Molina, on és fàcil veure-la des del cotxe mateix al Coll de la Creueta.

Hi ha parelles nidificants de pelarques, especialment a les parets de la cara nord, i al massís proper del Pedraforca, però són molt difícils de trobar. A més, és important disposar d'un equip adequat d'escalada per tal de prevenir els riscos evidents d'accidents. Aquesta espècie és més fàcil de trobar a la tardor, en alguns dels espadats que hi ha al costat de la carretera que uneix Bagà i Coll de Pal. En aquesta època, també es poden veure cercavores a la zona de roques que hi ha sota la carretera principal que va cap al túnel del Cadi.

Hivern

Si agafeu la carretera del Coll de la Creueta, podreu observar amb certa facilitat cercavores, visibles des del cotxe, i irregularment, depenent de la cruïlla de l'hivern, estols de pardal d'ala blanca, que en ocasions són de centenars.

Zones d'interès properes

El massís del Puigpedrós, a Meranges, la Cerdanya, acull algunes parelles de perdiu blanca, i és un dels pocs llocs a la península Ibèrica on s'ha confirmat la nidificació del corral pit-roig.

Recomanacions

- A alta muntanya cal extremar les precaucions, informar-se de la climatologia, del risc d'allaus i tenir en compte que gran part de l'any la neu i el fred fan els accessos difícils.
- Cal respectar el reglament específic del Parc.

Lucareta

© O. Alamany

Descobrir la zona

El Parc Natural del Cadí-Moixeró, que ocupa una superfície de més de 400 km² a la confluència de tres comarques (el Berguedà, la Cerdanya i l'Alt Urgell), és el **símbol de l'excurcionisme a Catalunya**. El Pedraforca és el seu cim més emblemàtic, i el Camí dels Bons Homes una de les rutes més destacables. Aquest camí segueix les petjades dels càtars o «bons homes» que durant els segles ^{xiii} i ^{xiv} fugien de la croada i la Inquisició. La ruta, que es pot fer a peu o a cavall, surt des del santuari de Queralt, a Berga, i va fins a Montsegur, a l'Ariège francesa.

Berga i Puigcerdà són les dues capitals comarcals que tenen bons accessos per carretera a aquest massís muntanyós. De fet, l'entrada en funcionament del túnel del Cadí l'any 1984 va fer possible la comunicació llargament esperada entre el Berguedà i la Cerdanya.

Vista del Cadí des d'el Querforadat

© J.M. Borrero

Com arribar-hi

El municipi de Bagà és a 128 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Carretera C-58 a Terrassa. C-16 a Manresa, Berga i fins a Bagà (túnel del Cadí).

🚗 La companyia Alsina Graells (Tel. 902 330 400) opera una línia regular que uneix Barcelona amb Andorra. Té parada a Bagà.

Equipaments i serveis

📍 Centre d'Informació del Parc

c/ de la Vinya, 1

08695 Bagà

Tel. 938 244 151

Horari: obert tot l'any de dilluns a divendres de 9 a 13.30 h i de 15.30 a 19 h; dissabtes, diumenges i festius de 9 a 13 h i de 16 a 18.30 h.

pncaidmoixero.dmah@gencat.net

www.parcscatalunya.net

- El centre d'informació organitza sortides, exposicions temporals, cursets, xerrades i conferències sobre temàtiques naturalistes.

La festa de la Patum

© Magma

Quan visiteu aquesta zona comprovareu ben aviat que la rica paisatgística és només una part de l'atractiu d'aquestes comarques de muntanya, on es conserven algunes de les més antigues tradicions catalanes. La ciutat de **Berga**, per exemple, és particularment coneguda per les espectaculars festes de la **Patum**, tot un document històric que des de fa segles té lloc durant la setmana de Corpus. El 2005 la Patum fou declarada Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.

A la petita població de **Bagà**, porta d'entrada natural a la serra del Cadí, se celebra també una de les festes tradicionals més ancestrals i curioses, la Fia-Faia. La nit de Nadal s'encenen unes llargues torxes que es fan cremar a la plaça porticada del poble enmig d'un ritual de música i danses.

El túnel del Cadí ens introdueix des de Bagà en l'àmplia i lluminosa plana de la Cerdanya, que fou antigament un important comtat medieval. El 1659 el Tractat dels Pirineus signat entre França i Espanya va dividir la regió entre els dos estats llevat de

l'enclavament de **Llívia**. Com una petita illa en territori francès, Llívia és coneguda per conservar la **farmàcia més antiga d'Europa**.

www.elbergueda.cat
www.turismetotal.org
www.costabrava.org
www.lleidatur.com
www.catalunyaturisme.com

Mont-rebei i la Terreta

el regne dels voltors

El congost de Mont-rebei, a la serra del Montsec, és un immens canó d'altíssimes parets verticals que deixen un pas estret per on passa el riu Noguera Ribagorçana i s'acaba obrint al sud en un amfiteatre de penya-segats imponents. L'itinerari que travessa el congost a la mateixa roca permet d'accedir als cingles on viu l'avifauna rupícola típica dels ambients pirinencs: gralles de bec vermell, pela-roques i rapinyaires rupícoles. Aquest congost limita amb una extensa zona anomenada La Terreta, un espai geogràfic pertanyent al municipi de Tremp, capital de la comarca del Pallars Jussà. Amb més de 300 km² i una trentena de petits nuclis rurals, aquest municipi és el més gran de Catalunya en extensió. A La Terreta hi ha la possibilitat de veure totes les espècies de voltors d'Europa. A més, el recorregut per aquesta zona permet de veure altres espècies rupícoles o d'ambients mediterranis, com ara diverses espècies de tallarols.

Congost de Mont-rebei des del camí que el voreja

Vultur comú

© J. Bas

Cap carretera, ferrocarril o línia elèctrica travessen el congost de Mont-rebei, i únicament existeix un petit camí parcialment excavat a la roca que ens permet de passejar —si no patim de vertigen— per aquest indret espectacular. La Fundació Territori i Paisatge, creada per l'Obra Social de Caixa Catalunya, és propietària de la Reserva del Congost de Mont-rebei, que ocupa unes 600 ha, i en garanteix la seva protecció mediambiental. La zona de La Terreta i els voltants del congost són de vegetació mediterrània tot i que en certs punts més ombrívols creix vegetació eurosiberiana. A les zones de mitjana altitud es desenvolupa la roureda, però sobretot els boscos de pi roig. En canvi, a les zones exposades a més insolació, l'alzinar és dominant. No gaire lluny d'aquesta àrea hi ha alguns embassaments artificials que contenen vegetació de ribera i palustre.

A més de les espècies rupícoles i els voltors europeus, la presència del trencalòs és gairebé garantida, així com la del vultur comú i l'aufrany. Els últims anys, les observacions de vultur negre s'han fet cada vegada més freqüents. A més, a La Terreta hi ha

unes instal·lacions excel·lents per poder gaudir de l'observació dels caronyaires. Conjuntament amb això, tots dos itineraris permeten d'accedir a d'altres espècies de distribució meridional a Europa, com ara merla blava, botxí meridional, tallarol de garriga i emmascarat, tallareta cuallarga, o mosquiter pàl·lid, entre d'altres.

Quan anar-hi

A la primavera i a la tardor. A l'estiu, a causa de les altes temperatures, és millor concentrar les observacions sobretot només a primera hora del matí. A l'hivern, el fred és intens i hi manquen les espècies estivals.

Primavera

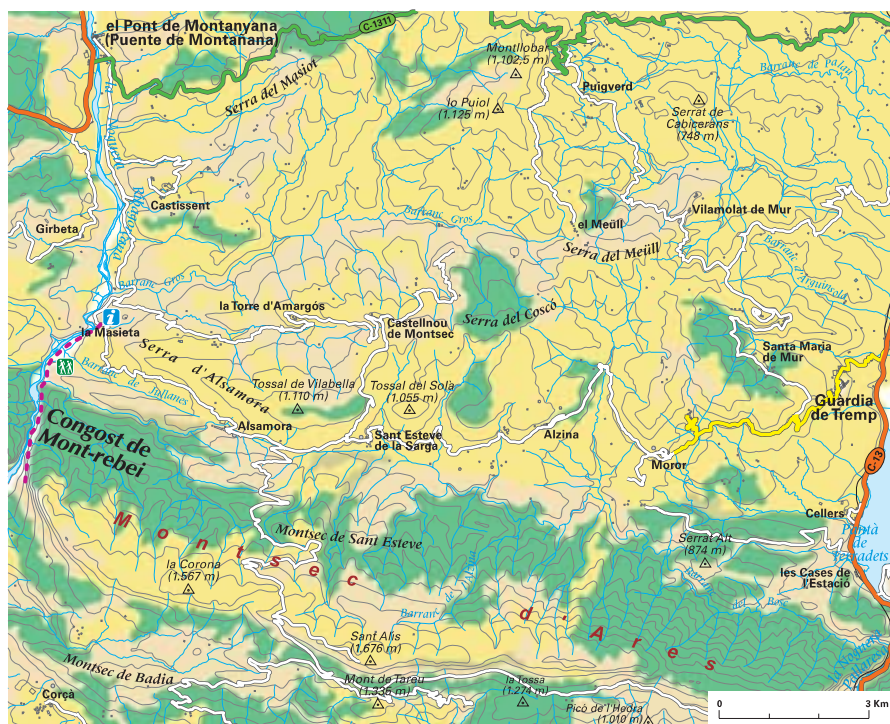
És aconsellable fer la visita de la zona en dos itineraris. Un, que recorre el congost de Mont-rebei pròpiament, comença a la riba oriental del Noguera Ribagorçana, a dins de Catalunya, i travessa el congost per desembocar ja a Aragó. L'altre itinerari recorre la zona de La Terreta i circula per la carretera que passa prop de

ra a la serra de Castellet i la serra de Sant Gervàs.

El camí a peu pel congost de Mont-rebei comença al petit aparcament de la Masieta. Entre l'aparcament i el pont penjant que travessa el riu podreu ja observar algunes espècies interessants, com ara aufrany, àguiles marcenques, abellerols, oriols, mosqueters pàl·lids i tallarols emmascarats. Més endavant, quan arribeu al congost pròpiament dit, podreu veure ballesters, roquerols, merla blava, i

OCELLS DESTACABLES

Trencalòs (R)**
 Vultur comú (R)**
 Aufrany (N)**
 Àguila calçada (N)**
 Àguila marcenca (N)**
 Merla blava (R)**
 Pela-roques (M)*
 Tallarol de garriga (N)***
 Tallarol emmascarat (N)***
 Sit negre (R)***

Aufrany

© O. Alamany

gralles de bec vermell, en gairebé tot el recorregut. En alguns punts es poden veure voltor comú, aufrany, trençalòs, àguila daurada i falcó pelegrí. Al final del camí sobre el congost, quan s'obre i abandona la paret, podeu trobar algunes espècies mediterrànies, com ara capsigrany, tallareta cuallarga o sit negre.

L'altre itinerari, que transita per la zona de La Terreta, us permet d'ob-

servar bones quantitats de voltor comú, així com aufrany i trençalòs. A més, hi ha un centre d'interpretació on podreu observar com aquests ocells s'alimenten des de monitors que mostren imatges en temps real, obtingudes amb dues càmeres diferents. Altres espècies que podreu veure en aquest itinerari són el milà reial i el milà negre, l'àguila marcenca, la xixella, el trobat, la merla ro-

quera i la merla blava, la bosqueta vulgar, la tallareta cuallarga, el tallarol de garriga i el capnegre, el tallarol emmascarat, el pardal roquer i el sit negre.

Tardor

A més de moltes de les espècies residents, també trobareu el pela-roques, tant a Mont-rebei com a La Terreta, als grans penya-segats calcaris, per exemple, al costat de Sopeira.

Recomanacions

- Cal proveir-se d'aigua i preveure temperatures força altes a l'estiu.

Descobrir la zona

El benestar que es respira al mateix centre medieval de **Tremp**, capital de la comarca del Pallars Jussà, és un indicador de la qualitat de vida en aquesta zona privilegiada envoltada d'una natura generosa. Antigament aquestes eren terres de frontera, com ho testimonia la presència dels nombrosos castells que dominen el pai-

Trençalòs

© J.M. Borrero

Com arribar-hi

La Terreta (Tremp) és a 86 km de la ciutat de Lleida i a 188 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-2 (Barcelona-Lleida). C-13 fins a Tremp. C-1311 fins al Pont de Montanyana.

🚌 Autobús de la companyia Alsina Graells (Tel. 902 330 400) en direcció a Vielha fins a Tremp. Cal vehicle propi per desplaçar-se fins al congost de Mont-rebei.

Equipaments i serveis

Al Casal dels Voltors es pot visualitzar la vida dels voltors a la zona amb dues càmeres situades una en un niu i l'altra al canyet on se'ls dona menjar. A més podeu gaudir d'una explicació acurada per part d'un expert en la matèria.

📍 Casal dels Voltors

Torre de Tamúrcia (Tremp)

Tel. 610 851 196

terreta@ajuntamentdetrem.cat

www.ajuntamentdetrem.cat

www.lapetjada.com

Hi ha una caseta d'informació a l'aparcament de Mont-rebei.

Horari: dissabtes, diumenges i festius de 10 a 17 h.

Per a més informació:

Fundació Territori i Paisatge

Obra Social de Caixa Catalunya

Tel. 902 400 973

fundtip@fundtip.com

www.caixacatalunya.es/territoriipaisatge

satge. Fer una visita guiada als **castells** de Mur, Llordà, Sant Gervàs i Orcau, tots ells de principis del segle xi, és un apassionant viatge en el temps. Us recomanem començar-lo en el Parc Cretaci, on es conserven les restes paleontològiques dels últims dinosaures que van trepitjar la Terra.

En aquesta zona també podeu practicar **esports nàutics** –els embassaments són nombrosos–, escalada, espeleologia, pesca de riu o pa-

rapent, per citar només algunes de les activitats. Els oficis tradicionals hi són encara presents i són molts els **artesans i artistes** que tenen els seus tallers en algun dels pobles de La Terreta.

Conèixer i gaudir de la gastronomia local és un dels plaers que no us heu de perdre ja que la **cuina pallaresa** sorprèn fins i tot els paladars més exigents. Civets de caça, bolets, embotits i formatges casolans són alguns dels elements que, sumats a la quali-

tat dels vins i de l'oli, fan de la taula una festa per als sentits.

Les poblacions dels voltants, com ara **la Poble de Segur**, el bonic poble d'**Àger** o el **Pont de Suert**, mereixen també l'atenció del viatger. Si la vostra estada coincideix amb el primer diumenge de juliol veureu una de les festes tradicionals més curioses del Pirineu, la **Baixada dels Raiers**. El transport de la fusta en embarcacions ancestrals sortejant les aigües braves del riu Noguera Pallaresa és tot un espectacle. L'homenatge a l'antic ofici dels raiers culmina amb un gran dinar popular i un ball on tothom hi és convidat.

Pa amb tomàquet

© P. Pons

www.lleidatur.com
www.catalunyaturisme.com

Vall de Núria

espècies de boscos eurosiberians i d'alta muntanya

La vall de Núria és un indret només accessible amb tren cremallera des de Ribes de Freser, o bé a peu travessant algunes zones de bosc subalpí i tarteres, per camins de gran tradició en el món excursionista. Aquests permeten de combinar una excursió d'un dia de durada, per ambients d'alta muntanya amb moltes espècies emblemàtiques dels Pirineus, en un entorn ben atractiu per als ornitòlegs que vulguin gaudir de caminades per zones representatives dels ecosistemes pirinencs.

Panoràmica i llac

© O. Alamany

Sobre la vall de Núria s'imposa el massís del Puigmal, el pic més alt del Pirineu oriental (2.910 m d'altitud), i les carenes que envolten el circ on es troba el santuari: els pics de Noufonts, Nou Creus i Finestrelles. La pujada cap al circ final es pot fer des de Fontalba, on hi ha boscos de pi negre de força densitat, i presència de tarteres. A les zones més baixes, entre Ribes de Freser i Queralbs, hi ha bos-

cos caducifolis amb presència d'espècies eurosiberianes: rouredes, fagedes, freixenedes, i boscos de ribera. Tanmateix hi ha bones cingleres a les Roques de Totlomón, al vessant sud del Torreneules.

Aquesta zona és interessant per la presència d'espècies pirinenques i d'alta muntanya i també per la possibilitat de fer algunes excursions molt atractives i gaudir d'ambients d'alta

muntanya als Pirineus. L'accés a la zona permet de combinar les dues activitats anant a peu fins al santuari i baixant al poble de Ribes de Freser amb el tren cremallera, o bé baixant i pujant amb tren i concentrant els esforços caminant només per les zones culminants dels circs.

Merla de pit blanc

© O. Alamany

es pot veure en qualsevol moment a partir de Fontalba, així com els estols de gralla de bec vermell i de bec groc. La vall on es troba el santuari té una gran quantitat de grasset de muntanya. Des d'aquí podeu decidir fer alguna excursió als cims que envolten el circ. Un bon itinerari és anar cap a l'alberg del Pic de l'Àliga i agafar des d'aquí el camí que s'endinsa en les Roques de Totlomón, on podreu trobar, a la tardor, pela-roques i, molt a prop, grans quantitats de gralles de bec groc i de bec vermell, així com bones observacions de trençalòs.

Hivern

Al mateix santuari de Núria, o al vessant sud del peu del massís del Puigmal, hi ha la possibilitat de veure estols de pardal d'ala blanca que, si l'hivern és prou fred, poden arribar fins i tot al centenar d'ocells.

Zones d'interès properes

Al vessant occidental del massís del Puigmal, es pot pujar per una pista apta per a cotxes, que passa pel refugi de Planoles i arriba fins a una carena culminant, amb masses de pi negre. Si pugeu al Puigmal des d'aquí teniu la possibilitat d'escoltar el mus-sol pirinenc, i també d'arribar a la zona del pla de Gorrabanc, un dels pocs indrets a Catalunya on nidifica irregularment el corriol pit-roig.

Recomanacions

- A alta muntanya cal extremar les precaucions, informar-se de la climatologia, del risc d'allaus i tenir en compte que gran part de l'any la neu i el fred fan els accessos difícils.

Descobrir la zona

El santuari de Núria, que es troba a una altitud de 1.960 m, ha estat tradicionalment un lloc de pelegrinatge i devoció popular per la Verge de Núria, un nom de noia molt corrent a Catalunya.

Al voltant del santuari hi ha una petita **estació d'esquí** (10 pistes i 7

OCELLS DESTACABLES

Trençalòs (R)**
 Voltor comú (R)**
 Perdiu blanca (R)**
 Mussol pirinenc (R)*
 Grasset de muntanya (N)****
 Merla roquera (N)**
 Pela-roques (M)*
 Lluçareta (N)***
 Pardal d'ala blanca (H)**
 Sit negre (R)***

Gralla de bec vermell

© J. Bas

Com arribar-hi

Ribes de Freser és a 98 km de l'aeroport Girona-Costa Brava i a 118 km de Barcelona.

Accessos des de Barcelona:

🚗 Autopista AP-7 (Barcelona-La Jonquera). Sortida 2 (Vic-Puigcerdà).

C-17 fins a Ripoll. N-152 fins a Ribes de Freser.

🚆 Línia L3 de RENFE (Barcelona-Puigcerdà) fins a l'estació de Ribes de Freser. Enllaç amb el tren cremallera de Núria.

Equipaments i serveis

📄 **Oficina d'Informació Vall de Núria**

(situada al costat del santuari)

Estació de Muntanya Vall de Núria

17534 Queralbs

Tel. 972 732 020

Central de reserves: tel. 972 732 030

Horari: obert tot l'any de 8.30 a 18 h.

valldenuria@valldenuria.cat

www.valldenuria.cat

km esquiables), un hotel de 3 estrelles i uns apartaments per a famílies o grups reduïts. El llac artificial que s'hi construí el 1956, on s'hi pot practicar el rem, forma part integrant del paisatge de Núria. A més, en aquesta vall tan preuada pels amants de la natura hi ha també quatre refugis de muntanya.

L'any 1931 es va inaugurar el **tren-cremallera** que enllaça Ribes de Freser amb l'estació de Núria. Avui dia aquest és encara l'únic mitjà de

transport per accedir a la vall ja que la carretera és inexistent. La manca de cotxes és, doncs, un dels secrets de la tranquil·litat que s'hi respira. Només amb ocasió d'alguna celebració especial com ara el 8 de setembre, festivitat de la Mare de Déu de Núria, s'hi concentra una certa multitud de gent per gaudir de la festa que, com és tradició, inclou la ballada de sardanes.

La comarca del Ripollès, on es troba la Vall de Núria, és una zona que

paga la pena de recórrer. Petites localitats com Queralbs, Planols o Ventolà, mantenen l'encant dels **pobles d'alta muntanya**, on no hi falten allotjaments de turisme rural ni bons restaurants de cuina típica.

Si us agrada l'art romànic, les mostres d'aquest estil no només són nombroses sinó també destacables: a més de les petites esglésies que sovint són seu de la parròquia local, no us podeu perdre el monestir de **Santa Maria de Ripoll** ni el de **Sant Joan de les Abadesses**. La portada i el claustre de Ripoll, i el grup escultòric de Sant Joan són veritables obres mestres.

Com a especialitat gastronòmica podreu gaudir dels embotits locals i, a la temporada de tardor, la **cuina dels bolets**. És la manera més gratificant d'assaborir totes les aromes dels boscos circumdants.

El tren cremallera, únic mitjà de transport fins a Núria, té un recorregut de 12,5 km i supera un desnivell de més de 1.000 m

© N. Cañas

www.costabrava.org
www.catalunyaturisme.org

Delta del Llobregat

rareses ornitològiques al costat de Barcelona

Les Reserves Naturals del Remolar-Filipines i de la Ricarda-Ca l'Arana tenen la finalitat de protegir les zones humides del delta del Llobregat. La majoria de llacunes, platges i aiguamolls estan, a més, condicionats amb aguait i miradors. El gran avantatge d'aquest lloc és la proximitat a la ciutat de Barcelona i, encara més, a l'aeroport, que de fet forma part del mateix delta. Això fa que sigui una destinació obligada per als ornitòlegs que vulguin combinar les visites turístiques a la ciutat amb la possibilitat d'afegir noves espècies als seus llistats. Així mateix, es tracta d'una de les zones on es troben més rareses cada any, especialment als períodes migratoris.

Vista des de l'aguait de la Bassa dels Pollancrecs

© J. Orta

El delta del Llobregat té un relleu totalment pla, amb camps de cultiu, petites arbredes de ribera, pinedes litorals, aiguamolls, llacunes i un litoral amb platges on hi ha encara substrat herbaci, cosa que permet la nidificació d'algunes espècies d'interès, com ara el corriol camanegre.

La proximitat a Barcelona permet que visiteu aquest indret en només

un matí i que dediqueu la tarda a fer turisme a la ciutat. Si ja heu viatjat per Catalunya, podeu reservar les darreres hores, abans d'anar a l'aeroport, per visitar aquest espai. Hi trobareu algunes espècies difícils de veure a Europa, com ara baldriga balear, martinet menut, rascletó, bosclarla mostaxuda i d'altres. S'ha de remarcar també la gran quantitat de rare-

ses neàrtiques o asiàtiques observades pel personal que treballa a les Reserves Naturals, un atractiu més a considerar en una visita ràpida.

Boscarla mostabxada

© F. López

Quan anar-hi

Qualsevol època és bona, però és especialment recomanable la primavera, i també l'hivern.

Primavera

Recomanem la visita a la zona d'aguait i miradors que hi ha a la Reserva Natural del Remolar, des d'on podreu veure les maresmes, així com apropar-vos a la platja per veure aus marines.

Encara a finals de març es pot veure la boscarla mostabxada, que en aquesta època està cantant gairebé tot el dia i és fàcil de localitzar. Durant aquest mes és un bon moment per trobar el rascletó i la polla pintada, ambdós regulars des del març i, més rarament, el rasclet, espècie que alguns anys s'ha pogut veure des del mateix pont que travessa el canal de la Vidala.

La polla blava es pot observar des de qualsevol dels aguaits, encara que és escassa i cal buscar-la, així com el bitó comú, que hiverna regularment

aquí i que al març encara es pot veure amb una mica de sort.

A la platja podreu contemplar encara bones concentracions de baldriga balear, enmig de les quals es pot reconèixer la baldriga mediterrània, així com els gavots, mascarells, paràsits cuapunxegut i gros, i paràsits cuaample una vegada més avançada la primavera. La gavina capnegra i la gavina menuda són també força freqüents. És també un bon moment per trobar el cucut reial, regular al Delta a la primavera. Durant el mes d'abril ja comencen a arribar els estivals, com el martinet menut, el martinet ros, l'agró roig, i la gavina corsa, que podreu observar no només a la maresma, entre estols de gavià de potes grogues, si no també per altres zones com cal Tet, o ca l'Arana. Alguns limícoles nidificants que tenen poblacions localitzades, com la perdiu de mar, es poden observar a la zona de cal Tet, des de l'aguait del Sabogal. El xot, força abundant al Delta, ja es troba cantant per les pinedes i pollancredes. Entre els passeriformes, trobareu l'oreneta cua-rogenca, el roquerol, encara hivernant i fàcilment visible a la maresma, així com les darreres cotxes blaves.

Hivern

Hi ha bones concentracions puntuals de baldriga mediterrània, que es poden veure molt bé des del mirador que hi ha a la platja de la riera de Sant Climent.

Zones d'interès properes

Molt a prop del Delta, es troba port Ginesta on podeu arribar per la mateixa autovia de Castelldefels en direcció sud. Al costat del port esportiu hi ha la Falconera, un penya-segat on es pot veure corb marí emplomallat, falcó pelegrí, falcot pàl·lid, còlit negre i merla blava.

Baldriga balear

© M. Cebolla

Recomanacions

- En cas de visites de grups una mica grans o amb necessitats especials és millor posar-se en contacte prèviament amb el centre d'informació.
- A l'estiu i a una part de la primavera i de la tardor és aconsellable utilitzar un repel·lent anti-mosquits.

Descobrir la zona

Barcelona, la capital de Catalunya, ha esdevingut una de les principals destinacions turístiques en el mapa

OCELLS DESTACABLES

Baldriga balear (H)***
 Martinet menut (N)***
 Martinet ros (N)**
 Agró roig (N)**
 Rasclotó (M)*
 Polla blava (R)*
 Gavina corsa (M)***
 Cucut reial (M)*
 Xot (N)***
 Boscarla mostatxada (H)**

Maresma de les Filipines

© J. Bas

Transbordador aeri creuant el port de Barcelona

© A. F. Selbach

de les grans ciutats del món que desperten més interès per al visitant, sense distinció de tipologies, motivacions o procedències.

Són moltes les raons objectives que expliquen aquest fenomen: les platges a 10 minuts del barri gòtic, el patrimoni modernista i les obres mestres de Gaudí, o la qualitat dels equipaments i dels serveis, entre d'altres. Però més enllà del que és físic o mesurable hi ha un valor afegit intangible: l'ambient i el caràcter de la ciutat. Probablement aquí rau la clau de l'èxit.

Us convidem a passejar pels carrers i places de la ciutat, a gaudir de les seves platges i els seus monuments, a comprar en els petits comerços tradicionals o a prendre unes tapes en alguna taverna del casc antic. En definitiva, a prendre-li el pols a una ciutat que de ben segur us captivarà.

De les infinites opcions que hi ha us en recomanem algunes per començar a fer boca...

— passejar pel **Barri Gòtic**, el cor de la ciutat. Si és diumenge al migdia podreu veure davant la Catedral la tradicional ballada de sardanes al so del

Banc del Park Güell, Barcelona

Com arribar-hi

El Delta és a 2 km de l'aeroport Barcelona-El Prat i a 12 km del centre de la ciutat.

Accessos des de Barcelona:

🚗 C-31 Autovia de Castelldefels en direcció a l'aeroport.

🚗 Línies L94 i L95 que surten de la ronda Universitat de Barcelona.

Equipaments i serveis

A les Reserves del delta del Llobregat hi ha 5 aguaitis i 7 miradors.

👁 Els aguaitis són adaptats per a l'accés amb cadires de rodes.

📄 Centre d'Informació Remolar-Filipines

Autovia de Castelldefels (C-31), km 188

08840 Viladecans

Tel. 936 586 761

Horari: obert tot l'any, diàriament de 9 a 17.30 h.

rndeltallobregat.dmah@gencat.net

www.parcscat.alunya.net

- Les Reserves del **Remolar-Filipines** són obertes entre setmana de 9 a 17 h (entre l'1 de juny i el 15 de setembre de 9 a 15 h) i de 9 a 18 h els caps de setmana.
- Al centre d'informació podeu obtenir dades sobre les darreres cites interessants d'ocells, consells, material imprès, etc. Disposa de botiga i de lloguer de binocles.
- El Consorci de la Protecció i Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat organitza visites guiades i gratuïtes, d'una hora de durada, a les Reserves tots els diumenges al matí. Cal fer-ne la inscripció prèvia.

També podeu trobar informació a:

www.gencat.net/mediamb/rndelta/cdli900.htm

www.pantomaket.com/usuarios/vistavui/index.html

ritme que marquen els onze músics de la cobla.

— navegar en un vaixell de vela davant **les platges urbanes** del litoral barceloní, o bé pujar a bord d'una de les barques tradicionals que fan el recorregut del port.

— assistir a un concert al **Palau de la Música Catalana**, edifici modernista per excel·lència que construí Lluís Domènech i Montaner i és Patrimoni de la Humanitat. Del mateix arquitecte també hi ha, al Parc de la Ciutadella, la seu del Museu de Ciències Naturals on s'hi exposen les col·leccions de zoologia.

— visitar les obres mestres de **Gaudí** i conèixer les creacions sorprenents

i úniques d'aquest genial arquitecte. La seva obra més ambiciosa, la **Sagrada Família**, és encara en construcció. És el símbol indiscutible de la ciutat i la plasmació de tot un somni col·lectiu.

— pujar a la muntanya del **Tibidabo** i gaudir de la impressionant vista sobre la ciutat que s'estén als vostres peus. Si viatgeu en família, el parc d'atraccions que hi ha al cim és sens dubte un al·licient afegit.

— conèixer les pintures murals romàniques que es conserven al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), una sèrie excepcional que per les seves dimensions i qualitat és considerada única al món.

— visitar la **Fundació Joan Miró** al Parc de Montjuïc, on hi ha l'obra d'aquest artista universal exposada en un edifici blanc i lluminós, obra de l'arquitecte i gran amic de Miró, Josep Lluís Sert.

...o veure i escoltar les **espècies d'ocells urbans** que han fet el niu a la ciutat, com ara les populars cotorres al parc de la Ciutadella, al passeig de Colom o al tram central de l'avinguda Diagonal, la via que travessa tot Barcelona d'un extrem a l'altre fins arribar al mar.

A

Abellerol 19, 23, 47
 Agró blanc 7
 Agró roig 7, 13, 19, 57
 Àguila calçada 9, 15, 28, 47
 Àguila cuabarrada 4, 10, 15, 20, 23, 24, 26, 27, 30, 31
 Àguila daurada 20, 23, 35, 41, 49, 52
 Àguila marcenca 7, 15, 20, 27, 47, 49
 Ànec collverd 13
 Ànec cullerot 13
 Arpella pàl·lida russa 13
 Astor 37
 Aufrany 23, 24, 34, 47, 49

B

Baldriga balear 7, 10, 12, 13, 15, 27, 55, 57
 Baldriga cendrosa 13, 27
 Baldriga mediterrània 10, 12, 13, 15, 27, 57
 Balquer 9, 18
 Ballester 23, 24, 27, 31, 47
 Bec d'alena 8
 Becada 37
 Becplaner 7
 Bitó comú 7, 13, 56
 Boscaler comú 7, 9
 Boscarla mostabxuda 7, 9, 13, 15, 55, 56, 57
 Bosqueta vulgar 9, 19, 23, 30, 31, 49
 Botxí meridional 19, 28, 30, 31, 47
 Briel 31

C

Calàbria agulla 15
 Calàbria grossa 9, 15
 Calàndria 19
 Cames llargues 8, 18
 Capó reial 6, 7, 13
 Capsigrany 9, 19, 23, 27, 30, 31, 49
 Cercavores 24, 27, 28, 30, 31, 32, 40, 41, 43, 52
 Cigonya blanca 7, 13, 19
 Cigonya negra 13
 Cogullada fosca 19, 23, 27
 Còlit negre 20, 23, 24, 31, 57
 Còlit ros 9, 15, 20, 23, 24, 26, 27, 28
 Corb marí emplomallat 57
 Corriol camanegre 55
 Corriol de Leschenault 9
 Corriol pit-roig 36, 43, 53
 Cotxa blava 9, 57

Cotxa fumada 52
 Cucut reial 13, 19, 57
 Cuereta citrina 13
 Curroc 8

D

Daurada petita americana 9
 Daurada petita del Pacífic 9
 Duc 27, 31

E

Esparver cendrós 7, 18, 19
 Esparver d'espàtles negres 13
 Estornell negre 9, 19, 23

F

Falcot pàl·lid 24, 26, 27, 57
 Falcó cama-roig 12, 13, 19
 Falcó de la reina 28
 Falcó mostatxut 19
 Falcó pelegrí 31, 49, 57
 Flamenc 6, 7, 13
 Fotja banyuda 7
 Fumarell alabanc 13
 Fumarell carabanc 8

G

Gaig blau 13, 19
 Gamba groga petita 9
 Ganga 20
 Garsa 13
 Gavià de potes grogues 57
 Gavina capblanca 8
 Gavina capnegra 19, 57
 Gavina corsa 4, 6, 7, 8, 57
 Gavina menuda 57
 Gavina riallera 18
 Gavot 15, 27, 57
 Gralla de bec groc 34, 35, 40, 41, 53
 Gralla de bec vermell 34, 35, 41, 46, 49, 53
 Grasset de muntanya 9, 15, 35, 52, 53
 Gratapalles 10, 16, 23
 Grua 13

H

Hortolà 16

L

Lluçaret 4, 34, 35, 40, 41, 52, 53

M

Mallerenga d'aigua 39, 52
 Mallerenga de bigotis 13, 15
 Martinet blanc 7
 Martinet de nit 7, 13

Martinet dels esculls 7
 Martinet menut 7, 9, 18, 19, 55, 57
 Martinet ros 7, 9, 57
 Mascarell 27, 57
 Merla blava 10, 20, 23, 28, 30, 47, 49, 57
 Merla d'aigua 52
 Merla de pit blanc 34, 35, 41, 52
 Merla roquera 28, 35, 40, 41, 49, 52, 53
 Milà negre 7, 28, 49
 Milà reial 49
 Mosquiter pàl·lid 31, 47
 Mussol comú 23
 Mussol pirinenc 34, 35, 37, 41, 53

O

Ocell de tempesta 13, 27
 Òliba 8
 Oreneta cua-rogenca 9, 13, 27, 57
 Oriol 31, 47

P

Papamosques de collar 13
 Paràsit cuaample 27, 57
 Paràsit cuapunxegut 27, 57
 Paràsit gros 27, 57
 Parda d'ala blanca 35, 36, 37, 40, 41, 43, 53
 Parda roquer 20, 23, 28, 30, 31, 49
 Pela-roques 24, 28, 30, 31, 32, 35, 36, 41, 43, 46, 47, 49, 53
 Perdiu blanca 36, 43, 52, 53
 Perdiu de mar 8, 57
 Perdiu roja 15, 19, 27, 30, 31
 Perdiu xerra 41
 Picot garser petit 13
 Picot negre 39
 Pinsà mec 39
 Piula gola-roja 9, 12, 13
 Piula grossa 9, 15
 Polla blava 7, 13, 18, 19, 56, 57
 Polla pintada 7, 13, 56
 Puput 23

R

Rasclat 7, 13, 56
 Rasclató 7, 12, 13, 55, 56, 57
 Raspinell comú 31
 Raspinell pirinenc 39, 41
 Repicatalons 6
 Roquerol 23, 27, 47, 52, 57
 Rossinyol bord 9, 13, 18

S

Siboc 7, 9, 18, 19
 Siseta 8, 13

Siseta cendrosa 8
 Sisó 19
 Sit negre 16, 20, 23, 36, 41, 47, 49,
 52, 53

T

Tallareta cuallarga 9, 16, 20, 23, 28,
 47, 49
 Tallarol capnegre 9, 13, 19, 23, 28,
 30, 31, 49
 Tallarol de garriga 9, 28, 47, 49
 Tallarol emmascarat 10, 16, 23, 24,
 26, 27, 28, 47, 49
 Tallarol trencamates 26, 27, 28
 Teixidor 9, 18

Terrerola rogenca 9
 Terrerola vulgar 9, 20, 27
 Territ becadell 8
 Territ de Temminck 8, 13
 Territ pectoral 8, 13
 Torlit 13, 19
 Trenca 4, 20
 Trencalòs 34, 35, 40, 41, 47, 49, 52,
 53
 Trist 9, 13, 18
 Trobat 9, 15, 20, 23, 28, 49

V

Voltor comú 23, 24, 34, 35, 41, 47,
 49, 52, 53

Voltor negre 47

X

Xarrasclet 13
 Xarxet comú 13
 Xatrac becllarg 8
 Xatrac bengalí 7, 8
 Xatrac comú 8
 Xatrac menut 8
 Xibec 7, 13
 Xivitona maculada 9
 Xixella 19, 49
 Xoriguer petit 19, 27
 Xot 8, 9, 13, 23, 24, 31, 57
 Xurra 20

Codi ètic de l'observador d'ocells

L'objectiu d'aquest codi ètic¹ és que el comportament de l'observador d'ocells sigui exemplar. Els ocells són éssers vius molt sensibles a les activitats humanes. És fonamental garantir el seu benestar en tot moment, respectar la natura, el medi ambient i els drets de les altres persones.

Per a tot això és important tenir en compte les recomanacions següents.

1 Promoure el benestar dels ocells i la conservació del seu medi:

- Eviteu causar qualsevol molèstia als ocells. Fer volar un ocell o apropar-s'hi en excés per tal de veure'l millor, fotografiar-lo, filmar-lo o gravar el seu cant, és del tot injustificat ja que pot perjudicar-lo.
- En l'època de cria cal extremar encara més les precaucions. Manteniu-vos lluny de nius i colònies de cria, dormidors, zones d'aparellament i d'alimentació. L'observació continuada o la fotografia pot fer-se des del cotxe, aguaits o des d'indrets amagats i foscos que no els pertorbin.
- Els ocells que descansen de llargs i fatigosos viatges migratoris són molt sensibles a qualsevol molèstia. Recordeu que si es deixen apropar és perquè estan esgotats i sense reserves energètiques. Deixeu-los que reposin i s'alimentin en pau.
- Manteniu-vos sempre en els camins, pistes o carreteres. Cal minimitzar danys o molèsties a qualsevol tipus d'hàbitat.
- Procureu no fer soroll per evitar molèsties als ocells i als altres visitants.
- No utilitzeu reclams ni altres mitjans d'atracció en àrees molt visitades, en el cas d'espècies amenaçades o durant l'època de cria.
- Deixeu l'espai visitat tal com l'heu trobat o, si pot ser, millor.
- La localització de nius d'espècies rares o amenaçades ha de ser comunicada a entitats científiques i de conservació.²

2 Respectar la llei i els drets de les altres persones:

- La major part del medi natural és sovint de propietat privada, encara que

no estigui senyalitzat. Si hi ha tanques o portes, o esteu a prop de construccions, sol·liciteu permís als propietaris.

- Respecteu les lleis, normes i reglaments pel que fa a l'accés, ús de camins, pistes i àrees públiques.
- Informeu les autoritats si detecteu qualsevol agressió als ocells o al seu medi natural.³
- Sigueu respectuosos i amables amb qualsevol persona que us trobeu. Una conducta exemplar generarà una bona imatge dels observadors d'ocells.

3 Garantir la seguretat de menjadores, caixes niu i abeuradors:

- Si teniu un jardí amb estructures per als ocells, comproveu que les menjadores són netes i que l'aigua dels abeuradors té la qualitat mínima acceptable.
- Assegureu-vos que no hi hagi gosos o gats a prop que puguin molestar els ocells.
- Netegeu bé cada temporada els abeuradors i les caixes niu un cop utilitzades.

4 Recopilar informació d'interès sobre els ocells:

- Moltes dades de les vostres observacions poden ser de gran interès científic. Per això us encoratgem a comunicar-les a l'organisme competent.⁴
- Les observacions d'ocells considerats *rars* a Espanya han de ser homologades per SEO/BirdLife, mentre que les espècies considerades rares a Catalunya han de ser homologades pel Comitè Avifaunístic de Catalunya (ICO).⁵

5 L'observació en grup requereix precaucions addicionals:

- Respecteu els interessos, drets i habilitats dels altres membres del grup. Compartiu habilitats, informació i experiència. Sigueu especialment amables amb els observadors novells.
- Si detecteu una conducta inadeguada, valoreu la situació i intervineu-hi si ho considereu prudent. En cas de conflicte, informeu-ne les autoritats.
- Els guies o líders de grup han d'adoptar una conducta impecable i

ser un exemple per als membres del grup.

- Formeu grups reduïts per minimitzar l'impacte mediambiental.
- Informeu els membres del grup de les normatives específiques del sector, com per exemple les zones prohibides per a l'ús dels reclams.
- Compartiu aquest codi amb la resta del grup.

6 Contribuir a la sostenibilitat del turisme:

- Trieu sempre que sigui possible un allotjament amb certificació de qualitat ambiental i turística.
- Consumiu productes locals procedents de l'agricultura o ramaderia ecològiques.
- Utilitzeu prioritàriament el transport públic, o bé vehicles amb tecnologia neta.
- Calculeu l'impacte mediambiental del vostre viatge i penseu com podeu reduir-lo en el futur.⁶
- Doneu suport a la conservació dels hàbitats importants per als ocells mitjançant les associacions i ONG regionals i locals.

Divulgueu aquest codi ètic donant-lo a conèixer i predicant amb l'exemple.

¹ Aquest codi és una adaptació del de l'American Birding Association i del Codi Codi Ètic del Observador de Aves de Navarra.

² És recomanable comunicar-ho al Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, tel. 935 674 200, <http://mediambient.gencat.net>.

³ Podeu trucar al Cos d'Agents Rurals, Direcció General del Medi Natural, tel. 935 740 036.

⁴ Us agraïem que ho comuniqueu a l'Institut Català d'Ornitologia (ICO), www.ornitologia.org, ico@ornitologia.org, tel. 934 587 893.

⁵ Vegeu-ne les llistes als webs de SEO/BirdLife (www.seo.org) i de l'ICO (www.ornitologia.org/monitoratge/cac.htm). Podeu enviar una descripció detallada de la vostra observació al Comitè de Raritats de SEO/BirdLife: rarezas@seo.org o al CAC: cac@ornitologia.org.

⁶ Podeu compensar l'emissió de CO₂ al web www.ceroco2.org.

Altres zones i espais naturals d'interès ornitològic

	Espai d'interès ornitològic	Número mapa	Marca turística	Informació
Aiguamolls	Aiguabarreig	1	Terres de Lleida	www.aiguabarreig.cat
	Reserva Natural de Sebes	2	Terres de l'Ebre	www.reservanaturalsebes.org
	Clot de la Unilla	3	Terres de Lleida	www.accionatura.org
	Espai Natural d'Utxesa	4	Terres de Lleida	www.utxesa.com
	Estany de Sils	5	Costa Brava	www.accionatura.org
	Basses d'en Coll	6	Costa Brava	www.bassesdencoll.com
Paisatges mediterranis	Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa	7	Pirineus-Prepirineus	www.parcscatalunya.net
	Espai Natural de les Guilleries-Savassona	8	Catalunya Central	www.diba.es/parcsn
	Parc Natural del Montsant	9	Costa Daurada	www.parcscatalunya.net
	Parc Natural del Montseny	10	Catalunya Central	www.diba.es/parcsn www.parcscatalunya.net
	Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac	11	Catalunya Central	www.diba.es/parcsn www.parcscatalunya.net
	Parc del Castell de Montesquiú	12	Catalunya Central	www.diba.es/parcsn
	Parc del Montnegre i el Corredor	13	Costa de Barcelona-Maresme	www.diba.es/parcsn
	Parc de la Serralada Litoral	14	Costa de Barcelona-Maresme	www.diba.es/parcsn
	Parc de la Serralada de Marina	15	Costa de Barcelona-Maresme	www.diba.es/parcsn
	Parc del Garraf	16	Costa de Garraf	www.diba.es/parcsn
	Parc d'Olièrdola	17	Costa de Garraf	www.diba.es/parcsn
	Parc del Foix	18	Costa de Garraf	www.diba.es/parcsn
	Reserva marina de les Illes Medes	19	Costa Brava	www.parcscatalunya.net
	Mas de Melons-Alfés	20	Terres de Lleida	www.lleidatur.com
	Espai d'Interès Natural Tamarit-Punta de la Móra	21	Costa Daurada	www.depana.org/puntadelamora
Pirineus i Prepirineus	Parc Natural de l'Alt Pirineu	22	Pirineus	www.parcscatalunya.net
	Paratge Natural de l'Albera	23	Costa Brava	www.parcscatalunya.net
	Parc Territorial Collegats-Terradets	24	Terres de Lleida	www.lleidatur.com
	Muntanya d'Alinyà	25	Terres de Lleida	www.caixacatalunya.es/territoriipaisatge
Entorn metropolità	Parc de Collserola	26	Barcelona	www.parccollserola.net

Entitats relacionades amb l'ornitologia a Catalunya

ICO - Institut Català d'Ornitologia

Entitat creada l'any 1975 dedicada a estudiar la biologia i la migració dels ocells.

Tel. 934 587 893
ico@ornitologia.org
www.ornitologia.org

Servidor d'Informació Ornitològica de Catalunya (SIOC):

www.ornitologia.org/icoinfo

Servidor de Cartografia Ornitològica de Catalunya (SCOC):

www.ornitologia.org/scoc

Atles en línia dels ocells nidificants de Catalunya:

www.ornitologia.org/monitoratge/atles.htm
http://oslo.geodata.es/ftp/ocells

SEO/BirdLife

Associació estatal i membre de BirdLife Internacional a Espanya. Fou creada l'any 1954 amb l'objectiu de conservar els ocells i els seus hàbitats amb la finalitat de desenvolupar projectes de seguiment, programes i campanyes de conservació, divulgació i sensibilització.

Tel. 932 892 284
catalunya@seo.org
www.seo.org

Acciónatura

Creada l'any 1997 per a la protecció, millora i restauració dels ecosistemes naturals.

Tel. 932 373 802
info@accionatura.org
www.accionatura.org

Fundació Territori i Paisatge

Creada per l'Obra Social de Caixa Catalunya l'any 1997, té com a objectius principals la conservació del patrimoni natural i l'educació mediambiental. És propietària de diversos espais de gran vàlua ecològica.

Tel. 902 400 973
fundtip@fundtip.com
www.caixacatalunya.es/territoriipaisatge

Universitat de Barcelona

El Departament de Biologia Animal de la Facultat de Biologia desenvolupa projectes d'educació i recerca en l'àmbit de l'ornitologia.

Tel. 934 021 439
dept-biologia-animal@ub.edu
www.ub.edu/bioani

Banc de dades de biodiversitat de Catalunya

(Universitat de Barcelona i Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya):
http://biodiver.bio.ub.es/biocat

Oficina de Turisme Ornitològic de les Terres de Lleida

Tel. 973 780 009 / 609 410 334
info@birding.cat
www.birding.cat

Altres webs d'interès:

www.rarebirdspain.net
www.reservoirbirds.com
www.birdingcatalonia.com

Serveis de turisme ornitològic

Club de Turisme Actiu * Empreses membres:

Alt Empordà Turisme

Sortides en catamarà per a l'observació d'aus marines a la zona del Cap de Creus i visites als Aiguamolls de l'Empordà.

Tels. 972 514 431 / 972 672 414
info@empordaturisme.com
www.empordaturisme.com

Delta Turístic & Rent

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona del delta de l'Ebre.

Tel. 977 460 839
info@deltaturistic.com
www.deltaturistic.com

Empordà Interest Travel

Programes a mida de *birdwatching* a l'Empordà i tot Catalunya.

Tel. 972 302 132
info@eittravel.com
www.eittravel.com

Makà Ecotourism

Rutes en 4x4 amb guia especialitzat per observar ocells a qualsevol indret de Catalunya.

Tel. 670 400 506
info@makaecotourism.com
www.makaecotourism.com

Natura & Aventura

Guiatge i activitats en el medi natural a les Terres de l'Ebre.

Tels. 977 742 987 / 646 598 324
naturavtra@larapita.com
www.naturayaventura.com

* El **Club de Turisme Actiu de Turisme de Catalunya** és una associació d'empreses i institucions que treballen conjuntament en la promoció i comercialització d'activitats que es desenvolupen en contacte amb la natura.

www.turismedecatalunya.com/turismeactiu

Arabogues

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona dels Ports.
Tels. 647 909 047 / 636 014 036
correu@arabogues.com
www.arabogues.com

Audouin Birding Tours

Guiatge i programes a mida per observar ocells a les Terres de l'Ebre i tot Catalunya.
Tel. 649 286 086
cristian@audouinbirding.com
www.audouinbirding.com

Catalan Bird Tours

Guiatge i programes a mida per observar ocells a tot Catalunya.
Tel. 636 271 695
s.christopher@telefonica.net
www.catalanbirdtours.com

Ecologia i Natura

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona del delta de l'Ebre.
Tel. 977 742 900
aventura@ecologiainatura.com
www.ecologiainatura.com

Gubiana dels Ports

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona dels Ports.
Tels. 977 474 887 / 637 085 052
caro@gubiana.com
www.gubiana.com

Guies del Port, serveis turístics

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona dels Ports.
Tels. 977 435 515 / 676 308 021
guiesdelport@yahoo.es
www.elsports.org

L'Aiguabarreig

Central de reserves de Turisme de Natura a l'Aiguabarreig.
Tel. 973 780 009
birding@aiguabarreig.cat
www.aiguabarreig.cat

Mediterrània

Centre d'Iniciatives Ecològiques

Tallers i programes a mida per observar ocells a la Costa Daurada.
Tel. 977 551 300
info@mediterrania-cie.org
www.mediterrania-cie.org

Mike Lockwood

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona de la Garrotxa.
Tels. 972 590 327 / 661 956 939
mike@walkingcatalonia.net
www.walkingcatalonia.net

Pedrenca

Guiatge i activitats en el medi natural a la zona del Montsant.
Tel. 690 251 295
pedrenca@pedrenca.com
www.pedrenca.com

Entitats i associacions turístiques

Consorci de Promoció Turística Costa del Maresme
www.costadelaquaresme.org

Diputació de Barcelona
www.turismetotal.org

Patronat de Turisme Costa Brava-Girona
www.costabrava.org

Patronat de Turisme Diputació de Lleida
www.lleidatur.com

Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona
www.costadaurada.info
www.terresdelebre.org

Turisme Val d'Aran
www.turisme.aran.org

Turisme de Barcelona
www.barcelonaturisme.cat

ACAV - Associació Catalana d'Agències de Viatges
www.acav.net

ARAC - Associació d'Agències de Viatge Receptives de Catalunya
www.aracat.com

Centres de Promoció Turística (CPT) de Catalunya

TURISME DE CATALUNYA
Pg. de Gràcia 105, 3r
08008 Barcelona
Tel. 934 849 900
www.catalunyaturisme.com

CPT Madrid
turisme.blanquerna@gencat.cat

CPT Alemanya, Frankfurt
info@katalonien-tourismus.de

CPT Itàlia, Milà
info@catalogna-turismo.it

CPT Xina, Beijing
ct.li@gencat.cat

CPT Benelux, Brussel·les
info@catalunya-turisme.org

CPT Regne Unit i Irlanda, Londres
catalonia@catalantouristboard.co.uk

CPT França, París
media@tourismedelacatalogne.fr
promotion@tourismedelacatalogne.fr
p-casaperpinya@gencat.net (Perpinyà)

CPT Països Nòrdics, Hèlsinki
ctb@wtc.fi

CPT Països de l'Est, Moscou
jose@rosmail.ru

© Consorci Turisme de Catalunya
 Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
 Generalitat de Catalunya

Edita: **Consorci Turisme de Catalunya**

Passeig de Gràcia 105, 3a planta
 08008 Barcelona

www.catalunyaturisme.com

Primera edició: maig de 2008

Coordinació del projecte: Xavier Ferrer, professor titular de Zoogeografia de la Universitat de Barcelona

Coordinació de l'edició: Maria-José Anía, Noemí Ibáñez

Textos d'ornitologia: José Luis Copete i SEO/BirdLife

Assessorament ornitològic: Cristina Sánchez, delegada de SEO/BirdLife a Catalunya

Cartografia: DISTRIMAPAS Cartografia, S. L.

Disseny i producció: Lynx Edicions

Impressió: Ingoprint S. A.

D.L.: B-24.562-2008

Fotografia de la coberta: gavines corses al delta de l'Ebre © M. Cebolla

Fotografia pàgina 3: polla blava © O. Alamy

La reproducció total o parcial, comprènent-hi la reprografia i el tractament informàtic, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra per qualsevol procediment, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor, el consorci Turisme de Catalunya, i estaran sotmesos a les sancions establertes per la llei.

Turisme de Catalunya vol agrair a les següents persones i entitats la seva col·laboració en l'edició d'aquesta guia: David Bigas, Gerard Bota, Ferran López, Raimon Mariné, Jordi Prieto, Ajuntament de Tremp, Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, Consorci Estany d'Ivars-Vila-sana, Francesc Giró, Albert Martínez-Vilalta, Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, Parc Natural de Cadí-Moixeró, Parc Natural del Cap de Creus, Parc Natural dels Ports, Parc Natural de Montserrat.

Amb la col·laboració de:

Institut Català d'Ornitologia

SEO/BirdLife

Amb el suport de:

Les Planes de Son

centre de natura i desenvolupament sostenible dels Pirineus

Activitats i vacances a la natura per a tothom

Les Planes de Son, Son (Alt Àneu, Pallars Sobirà) Pirineus de Lleida

Informació i reserves 902 400 973 www.caixacatalunya.es/territoriipaisatge

Fundació
Territori i Paisatge
ONGD - ENTITAT DE DRET PÚBLIC

CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

